

SLOVENSKE

vestnik

Letnik XX.

Celovec, petek, 19. februar 1965

Štev. 8 (1186)

Naša odločitev je jasna

In temelji na dolgoletnih izkušnjah

Ko je Zveza slovenskih organizacij na svojem letošnjem obnem zboru razpravljala in sklepala o narodno-političnih, kulturnih in gospodarskih vprašanjih slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, so jo pri tem vodile izkušnje predvsem iz zadnjih desetih let. Prav tako pa se je zavedala velike odgovornosti napram sebi, napram našemu ljudstvu in napram državi, v kateri živimo. Iz čista te odgovornosti je sprejela kot obveznost širok program, s katerim se je predstavila javnosti in tako pokazala, da ji je prvenstvena naloga odločno, dosledno in iniciativno prizadevanje za dosego popolne in vsestranske enakopravnosti slovenske narodne skupine. Zlasti pa je sprejela svoj program iz zavesti, da je reševanje narodnostnih vprašanj v prvi vrsti stvar zrelosti notranjega demokratičnega razvoja države in njenega družbenega življenja.

V današnjem svetu opazamo splošno stremeljenje po sožitju. To ne velja le za velike in male politične sile, ki iščejo pota in možnosti miroljubne koeksistence, marveč tudi katoliška Cerkev, katere je dolga stoletja čuvala svojo ekskluzivnost, išče danes dialog z drugimi verskimi skupnostmi. Tako v enem kot v drugem primeru narekujejo potrebo tega odpiranja vrat razmere, v katerih živi današnje človeštvo: na svetu je mnogo važnih vprašanj, ki jih je možno reševati le po poti sporazumevanja.

Ce velja to v velikem mednarodnem merilu, potem je jasno, da obdrži svojo veljavnost tudi v manjšem okviru. Tudi v narodnostni politiki je uspešno reševanje odprtih vprašanj možno le v sporazumnem sodelovanju med manjšino in večinskim narodom. To nam kažejo izkušnje predvsem iz zadnjih desetih let, ko je kljub raznim udarcem in razočaranjem, ki smo jih doživeli, vendarle uspelo doseči tudi gotov napredek.

Določeni uspehi, ki jih je rodilo sodelovanje med manjšino in večinskim narodom, pa nam narekujejo, da je tudi v bodoče treba hoditi po tej poti — po poti iskanja sporazumov v okviru splošne avstrijske družbe. Manjšinsko vprašanje je namreč tesno povezano s splošnim demokratičnim razvojem v državi, zato je dolžnost manjšine, da se aktivno vključi v ta razvoj ter s sodelovanjem na vseh področjih družbenega dogajanja in s sooblikovanjem politične volje tudi s svoje strani prispeva k nadaljnji demokratizaciji in humanizaciji medčloveških odnosov. S tem odstranjuje nevarnost izolacije, hkrati pa doprinese tudi k ustvarjanju potrebnega vzdušja za pravično reševanje narodnostnih vprašanj.

Iz tega spoznanja se je Zveza slovenskih organizacij tudi odločila, da pri deželnozborskih volitvah podpre avstrijske demokratične sile in tako soustvarjalno pomaga krepiti njihovo moč proti poskusom vseh tistih, ki hočejo v duhu zastarelih nacionalističnih predsodkov zavirati potrebni razvoj k strpnosti in medsebojnemu zblizanju v korist demokratičnega razvoja v deželi. Pri tem izbira med posameznimi strankami ni bila težka: Socialistična stranka Avstrije združuje v svojih vrstah največ demokratičnih množic in je hkrati stranka delovnih ljudi, s katerimi nas vežejo sorodni gospodarski in socialni pogledi, zato od take stranke še najbolj upravičeno pričakujemo razumevanje in podporo tudi za naše narodnostne težnje in potrebe.

Da je taka odločitev pravilna, nam potrjujejo izkušnje zadnjih let, ko so izmed vseh merodajnih političnih sil pokazali razumevanje za življenjska vprašanja našega ljudstva

Za enakopravnost in sožitje!

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem k deželnozborskim volitvam

Izhajajoč iz načela, ki ga je Zveza slovenskih organizacij na Koroškem sprejela na svojem ustanovnem obnem zboru pred desetimi leti, da ne tvorimo več lastne nacionalne politične stranke, marveč se kot polnopravni državljani zavestno vključimo v splošno avstrijsko družbeno dogajanje in državno življenje, in v doslednem izvajanju programa ZSO o narodno-političnih, kulturnih in gospodarskih vprašanjih slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, ki ga je soglasno odobrilo in sklenilo nad sto delegiranih zastopnikov iz vseh predelov Južne Koroške na obnem zboru 30. januarja 1965, sta Nadzorni in Upravni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem na svoji skupni seji dne 13. februarja 1965 po temeljiti presoji trenutnega narodnega in splošnega političnega stanja v deželi sklenila

poziv slovenskim volivcem na Koroškem

naj pri deželnozborskih volitvah dne 14. marca glasujejo za

SOCIALISTIČNO STRANKO AVSTRIJE

Naše izkušnje zlasti iz zadnjih desetih let potrjujejo pravilnost naše koncepcije manjšinske politike, da je rešitev narodnostnih vprašanj v današnjem času v prvi vrsti stvar zrelosti notranjega demokratičnega razvoja v državi. Zato je naša dolžnost, da soustvarjalno sodelujemo tudi pri oblikovanju politične volje in se ne izključujemo iz splošne družbe, v kateri živimo, marveč s svojim pozitivnim sodelovanjem na vseh področjih javnega življenja deprinašamo svoj del k njenemu demokratičnemu razvoju v deželi in državi.

Pri naši odločitvi, da podpremo Socialistično stranko Avstrije, nas mimo tega načelnega narodnostno-političnega gledanja vodi zavest skupnosti z avstrijskim delovnim človekom, s katerim nas vežejo sorodni gospodarski in socialni pogledi in zato od njegove stranke najbolj upravičeno pričakujemo razumevanje in podporo tudi za naše narodnostne težnje in potrebe.

Sklep Narodnega sveta koroških Slovencev o samostojnem nastopu pri volitvah — o katerem ZSO nikdar ni bila obveščena niti o tem v nasprotju z razširjenimi vestmi tudi ni bilo govora v koordinacijskem odboru — samo potrjuje pravilo o t našega na osnovi dolgoletnih izkušenj izoblikovanega stališča, da koroška ÖVP doslej ni pokazala nobenega razumevanja za življenjske težnje našega ljudstva. Ne glede na to pa se nam vsaka odločitev, ki slabi odnose med manjšino in večinskim narodom, z ozirom na razvoj dobrega sožitja in od tega odvisnega sporazumnega reševanja bistvenih vprašanj zdi močno problematična.

Na osnovi našega stalnega odločnega in iniciativnega prizadevanja za koristi in enotnost slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem ter v trdnem zaupanju v zrelost našega človeka smo prepričani, da bo pretežna večina slovenskih volivcev sledila našemu pozivu in pri volitvah 14. marca glasovala za

SOCIALISTIČNO STRANKO AVSTRIJE!

Eichmannov sodelavec Erich Rajakowitsch

se pred dunajskim sodiščem zagovarja zaradi zločinov v dobi nacizma

Po večtedenskem odlaganju se je v ponedeljek začel pred porotnim sodiščem na Dunaju sodni proces proti nekdanjemu SS-ovskemu oficirju Erichu Rajakowitschu, ožjemu sodelavcu nacističnega krvnika Adolfa Eichmanna. Obtoženi Rajakowitsch (od leta 1953 dalje se s privoljenjem štaterske deželne vlade imenuje Raja) je soodgovoren za deportacijo stotisočev Židov iz Nizozemske in drugih držav v nacistična koncentracijska taborišča, kjer so jih umorili, vendar mu sedanja obtožnica očita le en sam »prestop«: da je 12. avgusta 1942 ukazal poslati iz taborišča Drancy

edinole socialisti, ki se tudi v svojem volilnem programu za Koroško priznavajo k moderni koncepciji — da je treba odstopiti od nesodobnega narodnostnega boja, manjšini pa priznati pravice, ki jih le-ta lahko zahteva!

pri Parizu 83 nizozemskih Židov v Auschwitz.

Danes 59-letni Rajakowitsch, ki je pred vojno živel v Grazu in na Dunaju, se je po nacistični zasedbi Avstrije vključil v nacistično stranko ter se leta 1939 prostovoljno prijavil v SS. Postal je Eichmannov »svetovalec« za reševanje židovskega vprašanja ter je kot tak služboval na Poljskem, v Pragi, Berlinu in na Nizozemskem. Njegovo ime je bilo med Eichmannovim procesom večkrat omenjeno, vendar se je več let pod imenom Enrico Raja skrival v Milano, od koder je večkrat potoval v Argentino, kjer je imel stike z Eichmannom in drugimi nacističnimi zločinci. Po zaslugi ing. Wiesenthala — kateri je odkril tudi Eichmanna — je bil leta 1963 aretiran in se mora zdaj zagovarjati pred sodiščem.

Kakor se podobno dogaja pri vseh procesih proti nacističnim zločincem,

se tudi Rajakowitsch ne spominja nobenih kaznivih dejanj in zavrača vsako krivdo. Kljub temu pa javnost pričakuje, da se ne bo ponovil škandal kot na lanskem procesu proti Novaku, ko je nerazumljivo mila razsodba močno razburila duhove.

Zločin genocida nikdar ne zastara

Mednarodna protestna akcija proti sklepu zahodnonemške vlade o zastaranju nacističnih zločinov se nadaljuje in dobiva vedno širši okvir. Iz vseh predelov sveta pošiljajo v Bonn proteste in opozarjajo zahodnonemško vlado, da mednarodno pravo ne priznava nobenih omejitev za kaznovanje genocidnih in drugih zločinov, ki so jih zagrešili nacisti.

V Avstriji je bilo vprašanje zastaranja medtem načelno že rešeno s tem, da bo po soglasnem sklepu ministrskega sveta v avstrijski zakonodaji določilo o zastaranju za zločine umora sploh odpadlo. S tem se Avstrija ravna po zgledu mnogih drugih držav, ki so — z izjemo Zahodne Nemčije — že zagotovile, da nacistični zločini ne bodo zastarali.

Volitve v Jugoslaviji

Ker poteče letos polovici na zadnjih volitvah izvoljenih poslancev mandatna doba, so bile v Jugoslaviji razpisane nove volitve poslancev za vse zore zvezne skupščine. Na občinskih skupščinah bodo zvezne poslance volili 4. aprila, splošne volitve poslancev za zvezni zbor pa bodo 18. aprila.

V Sloveniji bodo v istih dneh volili tudi poslance republiške skupščine, medtem ko bodo 26. in 28. marca volitve v zore občinskih skupščin.

Stalna konferenca OZN

za trgovino in razvoj

Generalna skupščina OZN je pred nedavnim sklenila ustanovitev stalne konference Združenih narodov za trgovino in razvoj, ki se bo sestajala vsaka tri leta. Njen stalni svet, v katerem je skoraj polovica članic OZN, se bo sestajal dvakrat na leto, medtem ko bo stalni sekretariat deloval neprenehoma.

S tem je bila uresničena ena izmed pobud ženevske konference o trgovini in razvoju, ki se je izrekla za poseben mednarodni mehanizem, kateri bi proučeval in usmerjal mednarodno trgovino. Glavno zaslugu pri ustanovitvi te ustanove pa ima skupina 77 držav v razvoju, ki je enotno vztrajala na tem, da mora OZN skrbeti za uresničevanje priporočil zadnje ženevske konference.

Prvi sestanek sveta konference bo predvidoma že 5. aprila, kjer bo treba rešiti razna organizacijska vprašanja in s tem zagotoviti uspešno delovanje nove mednarodne ustanove. Na prvem sestanku pa bo svet začrtal tudi smernice, po katerih bo stalna konferenca OZN za trgovino in razvoj v bodoče uresničevala priporočila in sklepe iz Zeneve.

Pohod za mednarodno sporazumevanje

Akcijski »odbor za mir in razorožitev«, ki je v zadnjih letih priredil velikonočne pohode proti atomski oborožitvi, se je odločil, da bo letošnjo manifestacijo priredil 13. junija kot »pohod za mednarodno sporazumevanje«, za razorožitev in mir. Za preložitve se je odbor odločil zaradi tega, ker bomo letos aprila obhajali 20-letnico osvoboditve Avstrije, meseca maja pa 10-letnico podpisa državne pogodbe. Ker je odbor prepričan, da bodo proslave teh dveh jubilejev zajele široke množice avstrijskega prebivalstva, ni hotel z lastno prireditvijo v tem času odvrniti od splošnodržavnih slavnosti.

Letošnja manifestacija borcev proti atomski oborožitvi bo v prvi vrsti posvečena spominu na Hirošimo in Nagasaki, kjer so pred 20 leti padle prve atomske bombe, ki so povzročile nepopisno gorje in opozorile na strašno nevarnost jedrskega oboroževanja.

Akuten državni problem:

Financiranje gradnje cest

Kar v naši turistični deželi Koroški iz leta v leto vedno bolj občutimo, je bilo ob priložnosti jesenske proračunske debate ugotovljeno tudi v parlamentu: cestno omrežje in njegova izgradnja vedno manj odgovarjata potrebam sodobnega prometa. Ta resna in nikakor ne pretirana ugotovitev ne drži le v času poletnega cestnega prometa, ko so zaradi naraščajočega turizma in tranzitnega prometa ceste daleč preobremenjene, marveč drži tudi pozimi, ko so zaradi snega, snežnih zametov in plazov večkrat cele doline in pokrajine v cestnem prometu odrezane od sveta.

Kakor drugače v družbenem življenju je tudi na tem področju razvoj prehitel načrte gradnje cest, njihovega zboljšanja in njihove razširitve. Krogi v ministrstvu za trgovino in obnovo, ki je pristojno tudi za gradnjo cest, ter pri deželnih vladah in pri občinah stojijo iz leta v leto pred vedno težjim vprašanjem, kako rešiti problem zboljšanja cestnega omrežja. Gradnja cest stane denar, vedno več denarja, ki ga pa ni dovolj in vedno premalo.

Te dni so v ministrstvu za trgovino in obnovo na anketi o možnostih financiranja cest povedali, da predvideva letošnji proračun za gradnjo državnih cest 2,9 milijarde šilingov, ki se bodo v državni blagajni zbrali iz pribitka na davek na mineralna olja. Poleg tega zneska je letos za tako imenovane avtoceste na razpolago nadaljnjih 300 milijonov šilingov. Če ti zneski ne bodo v bodoče zvišani, sploh ne bo mogoče določiti, kdaj bodo državne ceste, ki so in bodo še vedno ostale glavne žile cestnega prometa, lahko primerno uredile. Avtoceste, ki so v gradnji, to so avtoceste Dunaj—Salzburg, Dunaj—Beljak, Kufstein—Innsbruck in Bregenz—Feldkirch, pa bodo ob sedanjem financiranju lahko dograjene šele v 17 do 20 letih. Kaj bo z izgradnjo in zboljšanjem deželnih in občinskih cest, zlasti po gospodarsko šibkih občinah je v takem razvoju ne le odprto, marveč še bolj pereče vprašanje, kot je vprašanje avtocest.

Strokovnjaki so mnenja, da je treba za gradnjo avtocest in državnih cest razpoložljive zneske zvišati najmanj za milijardo šilingov letno. Med predlogi, kako priti do te nadaljnje milijarde, je na anketi prevladovalo mnenje, da bi bilo gospodarsko najbolje in tudi najbolj opravičljivo, če bi v ta namen zvišali pribitek na davek na mineralna olja. Zvišanje tega pribitka na liter bencina in nafte za 20 grošev bi državi prineslo nadaljnjih 450 milijonov šilingov za gradnjo cest. Kljub temu pa cene bencina in nafte še ne bi prekoračile evropske ravni.

Rešitev tega perečega vprašanja je stvar vlade in parlamenta, toda eno je gotovo: položaj cestnega omrežja in njegova sodobna ureditev sta resen gospodarski problem, ki ne prenese več dosedanjega cincanja, marveč zahteva jasnih načrtov in tudi dolgoročne načrta financiranja. Drugače bo gospodarska škoda, ki jo bo povzročilo nadaljnje odlaganje, prevelika in jo bo občutilo celotno gospodarstvo. To velja zlasti za Koroško, ki v gospodarskem razvoju zaostaja za drugimi zveznimi deželami in za katero sta turizem in tranzit od severozahoda proti jugovzhodu bistvena gospodarska impulza, ki — devizno gledano — prihajata v korist cele države. Ravno zaradi tega Koroške ni mogoče zadovoljiti s projektirano avtocesto Dunaj—Beljak in z vse prepočasnim zboljšanjem drugih cest, marveč je za njo gospodarsko odločilnega pomena tudi sodobna cesta od Salzburga skozi Viseke Ture do Ljubljanskega predora, ki sedaj kot glavna prometna žila od evropskega severozahoda proti jugovzhodu manjka.

Izvoz lesa je nazadoval

S skupnim obsegom 2,73 milijona kubičnih metrov je lani izvoz rezanega lesa iglavcev nazadoval za 3,7 odstotka, vendar je bil boljši, kot je bilo začetkom leta pričakovati. Najbolj je nazadoval izvoz v Italijo in sicer za 17 odstotkov.

Glavni kupec avstrijskega lesa so še vedno države EGS, kamor je bilo lani prodanih 86,4 odstotka vsega izvoženega lesa. Medtem ko je izvoz lesa v EGS nazadoval za 7,1 odstotka, je izvoz lesa v EFTA ostal na predlanski višini, precej vidno pa se je povečal izvoz v vzhodnoevropske države in preokooceanske dežele.

Podobno kot pri rezanem lesu iglavcev zaznamujemo tudi pri ostalih sortimentih v letu 1964 nazadovanje izvoza. Izvoz slavnega lesa je nazadoval za 8,1 odstotka in je znašal 109.400 kubičnih metrov. Jamškega lesa smo izvozili le 79.157 kubičnih metrov ali za 5,5 odstotka manj kot 1963. Izvoz ostalih sortimentov pa je skupno nazadoval za 9,7 odstotka. Od izvožene hlobovine je lani odpadlo 76 odstotkov na EGS, 19 odstotkov pa na vzhodnoevropske države.

Uspešno trgovanje z EFTA

V letu 1964 je Avstrija povečala svoj izvoz za 3080 milijonov šilingov. S tem je po vrednosti izvozila za 8,9 odstotka več blaga, kot ga je izvozila leta 1963. K splošnemu povečanju izvoza je najbolj pripomogel ugoden razvoj trgovine z EFTA, kjer se je avstrijski izvoz povečal za 1470 milijonov šilingov ali za 25,7 odstotka. Od skupnega povečanja izvoza pa odpade celo 47,7 odstotka na države EFTA vključno Finske, ki ji je pridružena.

Pa tudi uvoz iz teh držav se je lani vidno povečal. Lani je Avstrija iz teh držav uvozila za 1103 milijone šilingov več blaga kot leto poprej. Deficit v trgovanju z EFTA se je zaradi tega ugodnega razvoja od 353 milijonov spremenil v aktivum v višini 14 milijonov šilingov.

Manj ugodno se je lani razvijala avstrijska trgovina z državami EGS. Izvoz je narasel le za 634 milijonov šilingov ali za 3,6 odstotka. Avstrijski uvoz iz teh držav je temu nasprotno narasel za 3102 milijona šilingov ali za 12,2 odstotka. Od skupnega zvišanja uvoza v vrednosti 4890 milijonov šilingov je odpadlo 63,4 odstotka na države EGS. Iz vsega sledi, da je avstrijska pasiva v trgovini z EGS tudi lani naraščala in da so avstrijske možnosti povečanja izvoza v EGS vedno bolj omejene.

Medtem je slišati, da se bodo po letih čakanja 9. marca verjetno pričeli konkretni razgovori med komisijo EGS in Avstrijo o njeni asociaciji. Doslej vendar ministri EGS še niso formulirali navodil, po katerih naj bi pogajanja potekala, ker slej ko prej njihova stališča niso enotna. Zato je na pričetek pogajanj računati le v primeru, da se ministri do 2. marca zedinijo na skupno formulacijo navodil za ta pogajanja.

Gospodarsko sodelovanje med Jugoslavijo in Grčijo

Podobno kot se je doslej razvijalo med Jugoslavijo in Italijo, se pričena razvijati tudi gospodarsko sodelovanje med Jugoslavijo in Grčijo. To sodelovanje se je več ali manj uspešno začelo že pred petimi leti s sporazumom o gospodarskem sodelovanju in o dolgoročni trgovinski menjavi. Tekom minulega leta pa je prišlo do nadaljnjih pogajanj v jugoslovansko-grškem komiteju za gospodarsko sodelovanje. Končno je bil tudi obisk predsednika grškega ministrskega sveta Georgija Papandreua v Beogradu od 1. do 4. februarja t. l. v veliki meri posvečen izmenjavi mnenj o razvoju ekonomskih in bilateralnih odnosov med obema državama.

Za leto 1965 je bilo med obema državama določeno, da bo blagovna menjava znašala 25 milijonov dolarjev (650 milijonov šilingov) v obeh smereh. Jugoslavija bo iz Grčije uvažala bombaž in južno sadje, v Grčijo pa bo izvažala živino, les in industrijske izdelke, predvsem transformatorje, električne žerjave, stružnice in razne vrste vagonov, poleg tega pa tudi opremo za klavnice, zmrzovalnice in termoelektrarne.

Lani se je tudi industrijsko sodelovanje med obema državama pričelo ugodno razvijati. Tudi v bodoče se kažejo v tej smeri ugodne perspektive. Tako se Grčija zavzema za sodelovanje jugoslovanskih podjetij pri elektrifikaciji vasi, za kar ima določenih 20 milijonov dolarjev.

Tehnično obe državi razpravljata o možnostih sodelovanja pri izkoriščanju pristaniških naprav, pri proizvodnji umetnih vlaken in pri izkoriščanju nahajališč lignita.

V neposrednem sodelovanju na meji je prišlo že do tesnih kontaktov med gospodarskima zbornicama v Solunu in v Skopju. V tem prizadevanju je bilo tudi govora o razširitvi maloobrnejnega prometa med obema državama, posebej pa še o sodelovanju na področju turizma, znanosti in kulture, skratka o vseh bistvenih vprašanjih, ki lahko poglobijo dobro sosedstvo med obema državama.

Mednarodni trg začetkom leta

Prvi mesec leta 1965 se je na mednarodnih trgih začel z rahlo konjunkturno oslavitvijo, ki se je izrazila v skrčenem poslovnem prometu in v težnji k znižanju notacij osnovnega blaga. Vzroki so bili politične in gospodarske narave. Zapleti v jugovzhodni Aziji so otežili preskrbo z najvažnejšimi surovinami s tega območja, a stavka pristaniških delavcev v atlantskih lukah je onesposobila prekomorski promet preko teh pristanišč.

Oslabitev konjunktura je bila v skladu s prejšnjimi napovedmi uradnih in trgovskih krogov, ki računajo z oslavitvijo mednarodne konjunktura v tekočem letu, vendar ne v taki meri, da bi se moglo govoriti o novi

Spet govorijo o „gorah sladkorja“

Kakor poročata združenje pridelovalcev sladkorne pese in sladkorna industrija, je zadnji pridelek sladkorne pese dosegel 2,2 milijona ton. Od tega pridelka pričakujejo 300 tisoč ton sladkorja. Njegova proizvodnja bi bila večja, če ne bi uspelo izvoziti 70.000 ton sladkorne pese v Zahodno Nemčijo.

V primerjavi z letom 1963 se je pridelek sladkorja povečal za 5000 ton in stoji s tem za 30.000 ton nad domačo potrošnjo. Industrija sladkorja je zaradi tega v precejšnji zaskrbljenosti, ker ji je že leta 1963 ostalo 20 tisoč ton sladkorja, katerega zaradi nizke cene na inozemskem trgu ni mogla vnovčiti. Podobno je tudi sedaj, ko stane sladkor na londonskem trgu le 22,7 funta, medtem ko je za avstrijsko industrijo sladkorja izvoz zanimiv šele, če ga je mogoče izvažati po 70 funtov.

Sedanji viški sladkorja v državi vendar nikakor niso preveliki. Cenijo jih na 45.000 ton, kar odgovarja 3 do 4 mesečni potrošnji sladkorja v Avstriji. To pa je pravzaprav zaloga, ki industriji sladkorja ne bi smela povzročiti skrbi, prvič zaradi tega, ker cene sladkorja na svetovnem trgu iz leta v leto zelo nihajo, drugič pa zaradi tega, ker sama skupno z združenjem pridelovalcev sladkorne pese določa vsakoletne kontingente sladkorne pese, ki jih bo prevzela.

Oblačilna industrija govori o podražitvah

Avstrijsko oblačilno industrijo tarejo začetkom leta precejšnje skrbi. Na eni strani toži o podražitvah svojih potrebščin in o pomanjkanju delavcev, ki postajajo zaradi tega ved-

gospodarski krizi. Najbolj razgibano je ostalo tržišče osnovnih barvasnih kovin. Znižanje svetovne cene pšenice je pripomoglo k živahnosti mednarodni žitni trgovini. Dobro znamenje za bodoči konjunkturni razvoj je visoka zaposlenost in naraščanje proizvodnje v industriji železa in jekla, kar kaže na še nezmanjšano investicijsko dejavnost v upanju v nadaljnji ugodni razvoj svetovnega gospodarstva. Tudi nezmanjšana konjunkturna v ameriškem gospodarstvu utrjuje prepričanje o sedanji ustaljenosti in nadaljnjem ugodnem razvoju svetovnih tržišč.

V Evropi je v tem času zasedal izvršni odbor SEV, ki je koordiniral gospodarske načrte včlanjenih držav in razpravljal o specializaciji proizvodnje. V Ženevi je odbor GATT razpravljal o pripravi na bližnja pogajanja o linearnem znižanju uvoznih carin in o nadaljnji liberalizaciji mednarodne blagovne menjave. V Bruslju pa je EGS na delu za izvajanje sklepov o poenostavitvi enotnega trga sladkorja in jedilnih maščob. Italijanska vlada je sedaj skrajšala svoj obvezni plačilni rok za uvoženo blago na 90 dni, kar bo v znatni meri spodbudilo njeno trgovino.

no dražji, na drugi pa ji povzroča skrbi konkurenca na inozemskem trgu, ker sta tako EGS kot EFTA nadalje znižali uvozne carine.

Lani je oblačilna industrija postavila na trg blaga v vrednosti 5 milijard šilingov, kar je za 11 odstotkov več kot predlanskim. Zaradi zniževanja uvoznih carin je tudi na domačem trgu močno občutila inozemsko konkurenco. Sicer je lani svoj izvoz lahko zvišala za 30 odstotkov, vendar stoji temu nasproti uvoz v vrednosti 43 odstotkov. Če bo šlo tako naprej, bo sedanja razlika med vrednostjo izvoza in vrednostjo uvoza v višini 364 milijonov šilingov v prid izvoza že v par letih izginila.

V takih okoliščinah, pravi oblačilna industrija, bo le težko mogoče držati cene oblačil na sedanji višini. To pa je precej očitna napoved nadaljnjih podražitev na tem področju.

POSIROKEM SVETU

NEW YORK. — Na sedežu OZN se še vedno trudijo, da bi našli izhod iz sedanje krize svetovne organizacije. Izdelanih je bilo že mnogo predlogov, vendar so si le-ti med seboj tako različni, da ni upanja, da bi bilo eno ali drugo stališče sprejemljivo za obe strani. Zahodne države so predlagale, naj bi ustanovili poseben odbor, v katerem bi bilo zastopanih 21 držav, vzhodne države pa so za to, da bi bilo v tem odboru le 18 držav. Zato je generalni sekretar U Tanu izdelal kompromisni predlog, po katerem naj bi sestavili skupino predstavnikov 27 držav, ki bi se za zaprtimi vrati pogovarjali o tem, kako najti izhod iz krize OZN. V tej skupini bi bili predstavniki štirih veselih in vseh geografskih področij sveta.

DUNAJ. — Na Dunaju so prejšnji teden parafirali avstrijsko-jugoslovansko konvencijo o socialnem zavarovanju ter sporazum o zaposlovanju jugoslovanskih delavcev v Avstriji. Avstrijsko delegacijo je pri pogajanjih vodil pooblaščen minister v zunanjem ministrstvu dr. Josef Kralj, jugoslovansko pa državni podsekretar v zveznem sekretariatu za delo Svetozar Popovski.

BRUSEL. — Poljski zunanji minister Adam Rapacki biva trenutno na uradnem obisku v Belgiji, kjer je imel že vrsto razgovorov z belgijskimi politiki. Z belgijskim zunanjim ministrom Spaakom je Rapacki obravnaval tudi splošni svetovni položaj. Ob tej priložnosti sta oba ministra razpravljala tudi o možnosti za skupno belgijsko-poljsko akcijo, ki naj bi prispevala k ublažitvi v odnosih med Vzhodom in Zahodom.

NAIROBI. — Na zasedanju ekonomske komisije OZN za Afriko je govoril tudi jugoslovanski predstavnik, ki je poudaril, da si Jugoslavija zelo prizadeva po svojih možnostih prispevati k razvoju afriških držav. Jugoslavija ima trgovinske sporazume s 33 državami v Afriki, z mnogimi izmed njih pa je sklenila tudi sporazume o znanstveno tehničnem sodelovanju in pomoči. Trenutno je v Afriki okoli 8000 jugoslovanskih strokovnjakov, kakih 1000 Afričanov pa se šola in specializira v Jugoslaviji.

MOSKVA. — V imenu 70 milijonov delovnih ljudi je centralni svet sovjetskih sindikatov odločno protestiral proti zastaranju nacističnih zločinov v Zahodni Nemčiji. V protestu je rečeno, da „ne samo v dvajsetih, ampak niti v stotih letih ni mogoče pozabiti strašnih nacističnih zločinov“. Glasilo sovjetskih sindikatov „Trud“ ugotavlja, da se za predlog o amnestiji vojnih zločincev danes navdušujejo vsi tisti v Zahodni Nemčiji, ki se hočejo polastiti atomskega orožja in ki sanjajo o novi revanši.

WASHINGTON. — V ameriškem zunanjem ministrstvu je prišlo do nekaterih sprememb. Državni podsekretar za zunanje zadeve Averell Harriman bo odslonel kot „leteči veleposlanik“ opravljal posebne naloge v imenu predsednika Johnsona in zunanjega ministra Ruske, na njegovo mesto pa je bil imenovan dosedanji pomočnik sekretarja za medameriške zveze Thomas Mann.

BRAZZAVILLE. — Predsednik brazzavilske vlade Pascal Lisouba je izjavil, da se proti republikli Kongo (Brazzaville) snuje mednarodna zarota, v katero so zapleteni Portugalci, Belgijci in mednarodni finančni krogi, pobudo pa je dal predsednik leopardovske vlade Combe. Odkrili so dokumente, ki dokazujejo, da je namen te zarote „popolnoma spojiti oba Konga“ in hkrati razdrobiti deželo na več majhnih republik, da bi tako „razprodali kongoško neodvisnost“.

BONN. — Pripadniki španske fašistične „modre divizije“ bodo po zahodnonemških predpisih dobili odškodnino za pomoč, ki so jo izkazali hitlerjevskim enotam v bojih na vzhodni fronti. Čeprav je nemški Bundesrat tozadovolni predlog parlamenta lani zavrnil, ga je sedaj sprejel odbor za posredovanje med obema domovoma zahodnonemškimi skupčinami. Odškodnino bo dobilo 2300 pripadnikov „modre divizije“ oziroma članov njihovih družin, zahodnonemški državljani pa bodo morali odslužiti plačevati 3 milijone mark na leto kot nagrado Hitlerjevemu zaveznikom za „usluge“ med drugo svetovno vojno.

MOSKVA. — V Sovjetski zvezi in LR Kitajski so svečano proslavili 15-letnico pogodbe o prijateljstvu, sodelovanju in vzajemni pomoči med obema državama. Ob tej priložnosti sta obe državi izmenjali veččlanske delegacije, v katerih so bili visoki predstavniki, ki so se udeležili praznovanja.

WASHINGTON. — Predstavnik ameriškega zunanjega ministrstva je izjavil, da bo Amerika obdržala svoje vojaške sile v Zahodni Nemčiji toliko časa, kolikor bo to potrebno.

RIM. Skupina mladih italijanskih igralcev, ki se zbirajo v klubu „Nova čitalnica“, je hotela za ožji krog povabljenih gostov, predvsem novinarjev, umetnikov in kulturnih delavcev, uprizoriti dramo nemškega pisatelja Rolfa Hochhutha „Nemestnik“, ki obravnava dvojno vlogo papeta Pija XII. do nacizma med drugo svetovno vojno. Čeprav predstava ni bila namenjena širši javnosti, je rimska policija prireditev prepovedala in gledalce s silo izgnala iz dvorane. V demokratični javnosti Italije je policijska akcija izzvala veliko ogorčenje.

LONDON. — Britanski ministrstvo za trgovino je objavilo, da se je britanski zunanjetrgovinski primanjkljaj v januarju povečal za 15 milijonov funtov v primerjavi z decembrom lanskega leta ter dosegel 97 milijonov funtov.

NEW YORK. — Ugledni ameriški list „Herald Tribune“ je v članku, posvečenem sklepu zahodnonemške vlade o zastaranju nacističnih zločinov, med drugim ugotovil, da je danes v zahodnonemški sodni službi najmanj 400 sodnikov, ki so bili aktivni člani nacistične stranke. Da so zahodnonemški sodišča kaznovala le malo nacističnih zločincev — poudarja list — je povsem razumljivo, če vemo, da je v zahodnonemških sodnih organih veliko število bivših zločincev. Hkrati opozarja list na izjavo zahodnonemškega veleposlanika v Washingtonu Knappesteina, ki je bonso vlado svaril, da ameriška javnost ne bo nikoli razumela in ji ne bo odpustila, če bo razglasila amnestijo za vojne zločince.

MOSKVA. — Med Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo so podpisali sporazum o sodelovanju na področju prosvete, znanosti in kulture v naslednjih dveh letih.

Pesnik Prešeren v dveh knjigah

V okvir letošnjih proslav kulturnega praznika slovenskega naroda ob obletnici smrti največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna je prispevala dragocen delež tudi založba Mladinska knjiga v Ljubljani, ki je izdala dve lepo opremljeni knjigi, posvečeni Prešernu.

Prva knjiga obsega vse njegovo delo, in sicer Poezije, ostale pesmi, balade in romance, napise, sonete, prevode tujih pesmi, nemške prevode Prešernovih pesmi, njegove nemške izvirne pesmi s prevodi raznih prevajalcev in zapise slovenskih ljudskih pesmi ter za zaključek vsa pesnikova pisma. Knjigo je uredil Anton Slodnjak, najboljši raziskovalec Prešerna in njegovega dela ter pomena za slovensko kulturo.

Druga knjiga — „Prešernovo življenje“ — pa je delo Antona Slodnjaka, ki je s tem podaril Slovincem prvo celotno zaokroženo monografijo našega največjega pesnika. V njem je objavil Slodnjak svoja raziskovalna prizadevanja pri odkrivanju in iskanju resnice o Prešernovem življenju in tako prispeval h globljemu in čistejšemu razumevanju Prešernovega dela. Knjigo dopolnjujejo izbrano slikovno gradivo ter izčrpne opombe z najnovejšimi dognanji.

Obe knjigi skupaj obsegata okoli 700 strani, sta tiskani na izbranem papirju, vezani v platno in opremljeni s kaseto s polivinilasto prevleko. Kot taki predstavljata izdajo Prešerna v doslej najelitnejši podobi in sta dragocen prispevek k počastitvi slovenskega kulturnega praznika in obletnice Prešernove smrti.

Knjigi lahko naročite v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Wulfengasse.

Ptuj se že četrtrič pripravlja na pustne folklorno-karnevalske prireditve

Vsako leto imajo v Ptujju na pustno nedeljo posebne folklorne in karnevalske prireditve, ki imajo namen, da bi čim širšo javnost seznanile s starimi običaji, kateri so bili v navadi ob koncu zime, na pragu nove pomladi. S temi običaji je hotelo nekdanje podeželsko, v naravne sile verujoče ljudstvo doseči, da bi mu bila v novem gospodarskem letu naklonjena božanstva in z njimi tudi naravne sile, zlasti pa, da bi bili sami tako močni, da bi lahko prenašali težave, ki sta jih jim nalagali neusmiljena gosposka in trda narava.

V ptujski okolici so se ti običaji ohranili do danes, ko jih leto za letom izvajajo predvsem v okolici Markovci, Videm, Hajdina in Cirkovci; v okolici je uspelo ohraniti pred po-

zabo zlasti kurenta, orače, ruso in piceke. Že prve tri folklorno-karnevalske prireditve v Ptujju so pokazale, da je med ljudstvom še zanimanje za žive narodne običaje in tako se bo Ptuj v nedeljo, 28. februarja že četrtrič predstavil s svojo veliko pustno »parado«.

Posebnost letošnjih prireditev v Ptujju naj bi bila v množičnosti domačih skupin, katere naj bi pomnožile nekatere podobne skupine iz drugih krajev Slovenije in Hrvaške. Ptujčani so si pustno prireditev zamislili kot neke vrste uvod v novo sezono najrazličnejših prireditev, značilnih za te kraje; to bi veljalo še prav posebno za jesenski čas trgatve, ko iz vinorodnih Haloz in Slovenskih goric spravljajo mednarodno znano vinsko kapljico.

Organizatorji vsakoletnih pustnih prireditev pa hočejo doseči še drug namen: pritegniti čim več ljudi iz najrazličnejših krajev, ne glede na upravno-politične in državne meje, da bi se ob veselim srečanju med seboj spoznali in utrdili stike v skupni želji po medsebojnem razumevanju in prijateljskem sožitju.

Priprave za letošnje ptujске prireditve so že dolgo v teku in je zagotovljeno, da bo Ptuj ob svojem karnevalu prisrčno sprejel vse številne goste od blizu in daleč. Prireditve bodo trajale celo dopoldne in še čez opoldanske ure. Najprej bo v stadionu »Drava« nastop folklornih skupin, sledil bo pohod skupin po ulicah in trgih, za zaključek pa se bodo predstavile karnevalske skupine. Vsekakor: Ptuj hoče biti za svoj »veliki« dan mesto veselih in nasmejanih ljudi.

J. V.

KULTURNE DROBTINE

● Pred nedavnim je obhajal svoj 60-letni življenjski jubilej znani slovenski pisatelj, dramatik in znanstvenik dr. Bratko Kreft, član Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter upravnik njenega inštituta za slovenski jezik. Kreftovo delo obsega najrazličnejša področja duhovnih stvaritev — prozo, dramatik, esejistiko, znanstvene razprave itd. — ter priča o nenehni živosti, prisotnosti v sodobnem življenju, kritičnem duhu in živi prizadetosti za vse, kar je zdravo in plemenito.

● Tone Petrovič, tudi pri nas znani član-basist Slovenskega okteta, je prejšnji teden slavil redke jubileje:

petdeset let aktivnega sodelovanja na področju zborovskega petja. Svojo pevsko umetniško pot je začel Tone Petrovič v zboru Glasbene matice, nato pa je bil pol stoletja nepogrešljiv v najboljših slovenskih vokalnih ansamblih.

● Ljudska opera na Dunaju predvideva za gledališko sezono 1965-66 uprizoritev Gershwinove opere „Porgy and Bess“ v angleškem jeziku in bo za glavne vloge povabila znane črnske pevce iz Amerike. Ciklus slovenskih oper, ki ga je lani decembra začela z Dvorakovo „Rusalko“, bo v prihodnji sezoni nadaljevala s poljsko narodno opero „Halca“ Stanislaw Moniuszka.

● Na letošnji mednarodni festival mladine in študentov, ki bo v Alžiriji, bo Sovjetska zveza poslala 750-člansko delegacijo, v kateri bodo tudi mladi umetniki, ki so prejeli visoke nagrade na mednarodnih in domačih tekmovanjih. V alžirskih mestih bodo mladi sovjetski umetniki priredili okoli sto koncertov.

● Avstrijsko društvo za literaturo na Dunaju bo v dneh od 22. do 24. marca priredilo razgovore za okroglo mizo o temi „gledališče danes — sedanost gledališča“. Sodelovali bodo ugledni književniki, režiserji in teoretiki iz raznih držav.

● V Münchnu se je sestala posebna komisija, ki naj bi odločila o razdelitvi umelin, katere so nacisti privlekli iz vseh delov Evrope in so zdaj že dvajset let nameščene v kleti bivše „Führerjeve“ hiše v Münchnu. Pri tem gre za 3700 slik in risb, 690 grafik, 160 plastik, 6000 kovancev in 9000 knjig, katerih prejšnji lastniki doslej niso zahtevali njihove vrnitve. Med slikami so zaslojavljajo tudi dela Rembrandta, Raffaela, Rubensa, Tiziana in drugih slavnih umetnikov ter predstavljajo vrednost, ki je sploh ni mogoče oceniti.

● Za obnovo tirolskega deželnega gledališča je bilo predvidenih 70 milijonov šillingov, od katerih so jih doslej porabili kakih deset. Kot dokončni termin otvoritve obnovljenega gledališča je bila določena jesen 1956.

● Fordov sklad v Ameriki je doslej izdal že 2,2 milijarde dolarjev za podpiranje in uresničevanje raznih pedagoških, kulturnih in splošno koristnih projektov v raznih predelih sveta. Letos je sklad med drugim namenil 1,5 milijona dolarjev za izmenjavo znanstvenikov s Sovjetsko zvezo in drugimi vzhodnoevropskimi deželami.

● Amerika, Francija in Sovjetska zveza bodo letos skupno izdelale film, katerega bo kot podlaga služila knjiga „Dva giganta“, v kateri sta znana francoska pisatelj Louis Aragon in Francois Mauris obdelala zgodovino Amerike in Sovjetske zveze. Film naj bi bil „film miroljubne koeksistence“, v katerem naj bi skozi oči Francozov skušali najti tisto, kar imata skupnega obe veliki državi z različno družbeno ureditvijo.

Spominska Kennedyjeva knjižnica v Ameriki

naj bi po obsegu tekmovala z največjimi na svetu

Pokojni ameriški predsednik Kennedy je imel že za časa svojega življenja namen, da bi dal zgraditi znanstveno knjižnico, kakor so podobne načrte nameravali uresničiti tudi drugi ameriški predsedniki. Kennedy je mrtev, toda njegova zamisel je ostala živa in tisti, ki se prizadevajo za njeno uresničitev, so se dela lotili na povsem ameriški način: Kennedy je bil velik predsednik, torej zasluži tudi veliko spominsko knjižnico, ki naj bi — tudi v smislu ameriške mentalitete — po obsegu tekmovala z največjimi na svetu.

Ameriška univerza Harvard je še za časa Kennedyjevega življenja podarila v ta namen večje zemljišče na bregovih reke Charles River v Bostonu. Toda akcija za zgraditev Kennedyjeve spominske knjižnice je že od vsega začetka rodila presenetljive uspehe, tako da se organizatorjem zdi podarjeno zemljišče premajhno in nameravajo kupiti „mnogo večje zemljišče“. Odločili so se,

Mladi koroški umetnik

Peter Krawagna

v celovski „Galeriji 61“

Prva letošnja razstava v celovski „Galeriji 61“ je spet posvečena domači umetnosti ter predstavlja mladega koroškega umetnika Petra Krawagna.

Gotovo: njegovo ime v koroški javnosti ni novo, saj je v isti galeriji razstavljal že pred dvema leti; vendar pa bi lahko ugotovili, da se tokrat predstavlja v marsičem »nov« Krawagna. Od svoje prve razstave v Celovcu je namreč preživel eno leto v Parizu, kjer se je srečal s svetovno umetnostjo in kjer — kakor pripoveduje — so napravili nanj največji vtis številni muzeji in galerije, na njegov umetniški izraz pa je predvsem vplivala konfrontacija z mednarodno priznanimi predstavniki »prehodne dobe« med klasično in modernistično umetnostjo.

Pariško leto je zapustilo v umetnosti Krawagne sledove, ki jih ni mogoče spregledati, pa čeprav je v bistvu ostal zvest svoji prvotni izpovedi. Izbor del za sedanjo razstavo je tudi v tem oziru zelo posrečen, ker omogoča primerjavo: dve sliki spadata v predpariško dobo in se očitno razlikujeta (gotovo ne samo po motiviki) od ostalih, ki so vse nastale v Parizu. Krawagna je napravil važen korak naprej, njegov izraz se je bistveno poglobil, njegova umetnost je postala zrelejša in skriva v sebi še mnogo obetov nadaljnjega razvoja.

V metropoli svetovne umetnosti pa je Krawagna odkril tudi nove možnosti upodabljanja tehnike. Klasični material za oljate slike — platno je izpodrinil papir (tudi časopisni in ovojni), pridružili pa sta se še tempera in kreda. S tem je postal okvir mnogo širši in nudi umetniku vedno nove možnosti, da ob najrazličnejših variacijah zadovoljuje celo še tako skromno število motivov.

Sedanja razstava v „Galeriji 61“ — da jih je v razmeroma kratki dobi svojega obstoja priredila doslej že 42, govori o prizadevnosti njenih lastnikov! — vsekakor zasluži priznanje in zanimanje široke javnosti. Odprta bo do 5. marca od ponedeljka do petka dnevno v času od 16. do 19. ure.

da ne bodo zgradili le knjižnico, ampak ustanovo za študij sodobnih političnih znansosti.

V akcijo so se vključile mnoge osebnosti na visokih in najvišjih položajih Amerike in raznih drugih držav širom po svetu, največjo vlogo pa igra nedvomno Kennedyjeva družina. Za začetek so določili vsoto 10 milijonov dolarjev, vendar so prvi uspehi zbiralne akcije presenetili tudi največje optimiste, saj je na primer ena sama poslovna organizacija prispevala dva milijona in je jasno, da bo predvidena vsota krepko presežena.

nice ne bodo podpisali. Osrednje vodstvo.⁵⁰

Splošni politični razvoj na Koroškem je sledil razvoju v državi, vendar z nekaterimi posebnostmi. Prva posebnost je bila, da v februar-skih dneh leta 1934 na Koroškem ni prišlo do oboroženega odpora republikanskega Schutzbunda, kljub dejstvu, da je med delavskimi množicami bilo močno bojno razpoloženje. Ko so se delavci podali na določena zborna mesta in k skrivališčem orožja, so ugotovili, da je medtem orožje že bila zaplenila policija, ki je podatke dobila od nekaterih voditeljev socialdemokratske stranke. Dva najbolj vidna socialdemokratska voditelja, namestnik deželnega glavarja Zeinitzer in celovski župan ing. Pichler sta se še pred začetkom februar-ske vstaje dogovarjala z Dollfusovo vlado in takoj ob začetku vstaje prestopila na vladno stran.⁵¹

(Dalje prihodnjici)

50) „Koroški Slovenec“, 21. junij 1933, št. 25.

51) Perlina, Österreich 1934, str. 300, Josef Buttlinger, Am Beispiel Österreichs, Köln 1953, str. 226—234; dr. Fran Zwitter, To destroy nazism or to reward it? An aspect of the question of Slovenia Carinthia, Beograd 1947, str. 20.

Dr. Janko Pleterski:

11

Progresivne težnje med Slovenci na Koroškem

Državno sodišče za zaščito države v Beogradu je Johana Kacijanko obsodilo na 4 leta ječe, izgubo častnih pravic in po prestani kazni na izgon iz Jugoslavije »za svagda«. Obsodbo je utemeljilo s tem, da je Kacijanka v letu 1930 pa do 2. avgusta 1931 vzdrževal zvezo s pomočjo soobtoženih jugoslovanskih državljanih med CK KPJ in pa KP v Jugoslaviji, da je predajal denar Rdeče pomoči, vodil dva tovariša iz Jugoslavije na Dunaj in na dan aretacije prenesel v Jugoslavijo 4800 letakov. Jugoslovanski buržoazni režim se ni prav nič oziral na dejstvo, da je isti Kacijanka prejšnje leto nastopil v obrambo koroških Slovincov in za solidarnost avstrijskega in slovenskega delovnega ljudstva na Koroškem. Proti obsodbi Kacijanke je na državno sodišče v Beogradu prišla cela vrsta protestov delavskih organizacij iz Avstrije in Nemčije. Tudi delavci iz jeklarne v Borovljah so zahtevali takojšnjo izpustitev Kacijanke. Kljub temu jugoslovanska buržoazija ni ničesar odpustila in

odslužil je polna 4 leta svoje kazni v Sremski Mitrovici.⁴⁷

Državno sodišče za zaščito države v Beogradu je leta 1932 obsodilo tudi koroškega Slovenca Maksa Rapolda na tri leta ječe, izgubo častnih pravic in izgon iz Jugoslavije, razen tega pa še na zaplenbo njegovega avtomobila, s katerim se je preživil kot avtotaksi in s katerim je aprila 1932 iz Železne Kaple prepeljal 8 zavojev letakov in literature v Zagreb, kjer je bil aretiran.

Po isti poti je ostalo na Koroškem precej komunistične literature v slovenskem jeziku in ta je vplivala na tamkajšnje slovensko delavstvo in napredne kmete.

V ta čas spada tudi spominski zapisek Vinka Möderndorferja, ki pravi, da je Prežih kot delegat Kominterne dobil pristanek, da se na Koroškem osnuje slovenski komunistični list. Möderndorfer je ilegalno prišel v Celovec, da prevzame tam uredništvo. V neki točilnici na Kreuzbergu se je srečal z odločujočim delegatom z Dunaja, a ker se je

ustanovitev lista zavlekla, se je ilegalno vrnil spet v Mežico. Do nameravanega slovenskega glasila tudi pozneje ni prišlo.⁴⁸

V najbolj kritičnem obdobju avstrijskega političnega življenja, ravno v času, ko je Dollfusova vlada izključila parlament in začela s svojo diktaturo, se je nadaljeval tudi proces v slovenski politični organizaciji na Koroškem, začel že leta 1930. Ob koncu aprila 1933 se je sestel občni zbor Političnega in gospodarskega društva za Slovence. Okoliščina, da je vodstvo občnega zbora le-temu dalo »bolj informativno značaj in da si je pridržalo izjavo končno veljavnega stališča naše manjšine k vprašanju, ki danes razgrevajo svet in njegove države«, je govorila o tem, da katoliški akciji prepeljevanje slovenske stranke na pot brezpogojne podpore klerikalni diktaturi ni šlo od rok čisto gladko in brez odpora. Značilno je, da je ravno na tem občnem zboru poslanec dr. Petek opozarjal navzoče: »Ne smemo pozabiti, da sloni naše manjšinsko vprašanje na zdravi de-

zaščiti države; fotokopije nekaterih dokumentov so tudi v arhivu CK ZKS. Ista velja tudi za proces proti Maksu Rapoldu.

48) Prežihov zbornik, str. 98.

49) „Koroški Slovenec“, 3. maj 1933, št. 18.

47) Vse gradivo procesa proti Johani Kacijanki se hrani v arhivu Inštituta za istoriju radničkog pokreta v Beogradu, fond Suda za

PO DOLGEM OBOTAVLJANJU:

Večje investicije na južnem Koroškem

Odkar sta bili dograjani elektrarna v Kazazah in Podjunska železnica, smo po naših krajih pogrešali investicijsko dejavnost, pri kateri bi lahko našli zaposlitev številni delavci, ki drugače ne morejo najti stalnega delovnega mesta. Pričetek gradnje elektrarne na Dravi pri Bistrici v Rožu se je odlašal skoraj dve leti, ker ÖVP in njen finančni minister nista pokazala volje, odobriti predvideni projekt. Prav tako je bila gradnja avtoceste med Celovcem in Beljakom do zadnjega predmet nesoglasij v vrstah ÖVP.

Sedaj končno izgleda, da so dosedanje ovire odpravljene in da je za marec zagotovljen pričetek del na obeh projektih.

Kakor je v ponedeljek sporočila Družba dravskih elektrarn (ÖDK), bo verjetno že 5. marca t. l. sklenjen pričetek neposrednih del pri gradnji elektrarne pri Bistrici v Rožu. Priprave za ta pričetek — ustrezni most čez Dravo, cesta med gradbiščem in železniško postajo

Bistrica v Rožu in poseben tir na postaji — so v glavnem zaključene in tudi dravski log, ki bo preplavljen, že pridno sekajo.

Bistriška elektrarna bo z zmogljivostjo 65.000 kW in letno kapaciteto 340 milijonov kilovatinh ur električne energije nekoliko manjša od elektrarne v Kazazah. Njen jez bo 23,7 m visok in 17,8 km dolg. S tem bo le za 2 km krajši od jez elektrarne v Kazazah, po višini pa bo tega celo prekosil.

Za avtocesto Celovec—Beljak, pričetek gradnje je predviden za 6. marec, bo letos na razpolago 100 milijonov šilingov. Gradnja bo trajala 5 let in bo skupno stala blizu 1,3 milijarde šilingov. Od gradenj za to cesto bo letos opaziti le gradnja železniškega mostu vzhodno od Vrbe, pričetek gradnje mostu pri Borštem jezeru in mostu po bregu pri Žagi. Velik del za to cesto letos razpoložljivega zneska bo uporabljen za odkup zemljišč in za številna pripravljana dela.

DELAVSKA ZBORNICA:

Več delovnih mest za mladino

Pomanjkanje delovnih mest na Koroškem je slej ko prej eno najbolj perečih vprašanj, ki zahtevajo načrtno rešitve. Z dosedanjimi prizadevanji, ko je bilo v povprečju zadnjih 13 let letno ustvarjenih 1700 novih delovnih mest, vprašanja ni bilo mogoče rešiti, marveč postaja to iz leta v leto bolj pereče.

Koroška delavska zbornica je namreč pred kratkim ugotovila, da bo treba v prihodnjih petih letih na Koroškem ustvariti letno najmanj 3300 novih delovnih mest, drugače doraščajoča mladina ne bo našla doma zaposlitve in se bo morala v še večji meri kot doslej izseljati in iskati kruha v tujini. Če ta delovna mesta vsako leto ne bodo ustvarjena, obstaja nevarnost, da bo moral vsak drugi otrok, ki je sedaj v šoli, iskati zaposlitve izven dežele.

Zaposlitev priraščajoče mladine je spričo tega problem, s katerega načrtnim reševanjem se ne sme odlagati. To velja za koroško gospodarstvo na splošnem, posebej pa še za ustanove, ki ga pospešujejo.

Občina Slovenji Plajberk in njeni problemi

Ta proračun ima tudi drugače svojstvena znamenja. Za splošno upravo je določenih 115.000 šilingov, za druge vezane izdatke, in sicer za šole in socialno skrbstvo 118.000 šilingov, za finančno in premoženjsko upravo pa 94.100 šilingov. Ob upoštevanju drugih manjših proračunskih izdatkov je ostalo za pota in gradnje skupno le še 103.300, za javne ustanove in za pospeševanje gospodarstva pa komaj 25.700 šilingov.

Naša občina je obsežna občina, ki leži v 945 m nadmorske višine in ki

z dolinami Brodi, Slovenji Plajberk od Sopotnice do Strugarjev ter Zabnico ali Podnom obsega 48 km². Kljub takemu obsegu pa šteje občina le 536 prebivalcev. Zato iz svojega za gospodarsko rast in krepitev ne more napraviti toliko, kot lahko sorazmerno napravijo ravninske občine. Za nas je že vzdrževanje občinskih cest in potov neresljivo vprašanje. Z 80.000 šilingi, ki so v ta namen na razpolago, ne moremo misliti na njihovo izboljšanje, čeprav vemo, da bi to našemu prebivalstvu gospodarsko veliko koristilo.

Zato ob tej priložnosti znova podarjamo, da bi bil zadnji čas, da bi dežela prevzela del naših cest v svoj račun. Pa tudi občini ne moremo prihraniti očitka, da skrbi za občinske ceste zelo enostransko. Vse gre za cesto med Dušnjakom in Sereinigom, v letošnji zimi pa ceste med Dušnjakom in Križnikom niti plužili niso. Ko je v občini povsod premalo denarja, tudi ne moremo razumeti, da zaposluje poleg župana v pisarni še dve osebi, ko n. pr. v podobni občini Radiše opravi vse delo ena oseba s poldnevno zaposlitvijo.

Radiše

Martinov oče
petindevetdesetletnik

V nedeljo 7. februarja se je pevski zbor radiškega prosvetnega društva zbral pri Martinu v Lipici, da počasti Martinovega očeta Valentina Wrulicha ob njegovi petindevetdesetletnici, ki jo je praznoval v torek navrh. S pevskim zborom je prišel na Martinov dom tudi župan Jernej Wieser z občinskimi odborniki Janezom Woschitzom, Tonijem Rogavnikom in Ludvikom Ogrisom ter nadučiteljem Valentinom Lausseggerjem, ki so počastili najstarejšega občana s posebnim darilom. Na Martinovem domu pa so se zbrali tudi skoraj vsi sorodniki slavljence. Bile so prijetne urice, ki smo jih preživeli z jubilatkom, kateri se je posebno razveselil njemu v čast zapetih pesmi.

Martinov oče je doživljal burno zgodovino splošnega, posebej pa še našega narodnega življenja. Rodil se je 9. februarja 1870. Na majhni kmetiji je že kot otrok občutil trdo življenje naših kmečkih ljudi in spoznal, da je le z vsakdanjim pridnim in preudarnim delom mogoče iz malokmečke zemlje iztrgati vsakdanji kruh za družino. To spoznanje ga je vodilo tudi pozneje, ko je na kmetiji pričel sam gospodariti, vse v stara leta njegovega življenja. Vse življenje je bil delaven in miroljuben sosed in prenašal te lastnosti tudi na svoje otroke. Tako je preživel obe vojni, v katerih je tudi on mnogo pretrpel. Še danes kot 95-letnik ne more ostati brez dela. Kjer koli le more, še pomaga svojemu sinu Nandju, pri katerem živi in katerega srebrno poroko z ženo Mojcijo smo praznovali skupno z očetovo 95. letnico.

Martinovemu očetu želimo, da bi čil in zdrav dočakal svojo stoletnico, srebrnoporočencema pa še nadaljnjih 25 let srečnega zakona.

Vodogradnje na Koroškem

Poleg gradnje cest je oskrba prebivalstva z dobro pitno vodo in kanalizacija večjih naselij eden najbolj perečih komunalnih problemov v deželi. Zvezno ministrstvo za trgovino in obnovo kot vrhovna oblast za pospeševanje te vrste komunalne dejavnosti ima zaradi tega izdelan večletni investicijski načrt za gradnjo vodovodov in za kanalizacijo naselij.

Na nedavni seji je bilo za prihodnjih pet let na Koroškem odobrenih 35 projektov za oskrbo naselij s pitno vodo in za njihovo kanalizacijo. Skupni stroški za izvedbo teh projektov znašajo 80 milijonov šilingov. Za pomoč pri kritju teh stroškov je ministrstvo odobrilo 3,5 milijona šilingov subvencij in 24,7 milijona šilingov dolgoročnih kreditov. Izvedba vseh projektov bo zaključena do konca leta 1969.

V ta petletni načrt koroških vodogradenj so bili med drugimi vzeti tudi nekateri projekti po naših krajih. V tem sklopu bodo gradili vodovode v Šmohoru, Št. Štefanu na Zili, v Štebnu pri Maloščah, v Kotmari vasi, Dobrli vasi in v Železni Kapli. V petletni načrt pa je bil sprejet tudi projekt zasebnega vodovoda Maurer v Brodeh ali v Ljubeljski dolini. Na področju kanalizacije sta bila v petletni načrt

sprejeta le projekta Vrba ob Vrbskem jezeru in Velikovec. Kanalizacija naselij ob Klopinskem jezeru v tem načrtu še ni zapopadena, čeprav sodi to jezero med jezera, ki so v največji nevarnosti onesnaženja.

Dunajska „Revija na ledu“ spet v Celovcu

V sredo ob tretji uri popoldne se bo dunajska „Revija na ledu“ ob svojem šestem gostovanju v Celovcu predstavila s folklornim sporedom „SVET V PLESU“. Z istim sporedom bo do 9. marca nastopala vsak dan ob 3. uri popoldne in ob 8. uri zvečer.

Za letošnje gostovanje je bilo doslej v Jugoslaviji prodanih 24.000 vstopnic, v Italiji pa 4200. Prodaja vstopnic na Koroškem je v polnem teku. Prodajo je prevzel Koroški deželni poštvalni urad v Celovcu, Novi trg 2, z vsemi podružnicami.

Št. Janž v Rožu

V soboto 6. februarja smo na domačem pokopališču pokopali Marijo Koban, dolgoletno vdovo, ki je v prvi svetovni vojni zgubila svojega moža, v drugi pa svojega sina edince. Svoj kruh si je služila kot kmečka delavka in dninarica in je šele na stara leta prišla do mirnega doma pri svoji hčerki, ki ga je ta s svojim možem postavila. Žal ji mirno življenje ni bilo dolgo usojeno. Zgrabila jo je težka bolezen, ki je glodala na njenem zdravju in kateri je po dolgem trpljenju končno podlegla.

Z Marijo Koban je odšla od nas vneta članica našega prosvetnega društva, ki je predvsem ljubila in spoštovala slovensko knjigo. Bila je najprijadnejša izposojevalka v naši društveni knjižnici. Naj ji bo domača zemlja lahka, njenim svojcem pa naše iskreno sožalje.

Počastitev
borcev
izpod Arihove
peči

Minulo soboto je Zveza koroških partizanov ob 20-letnici smrti junaških borcev izpod Arihove peči položila venec na njihovo skupno grobišče na pokopališču v Št. Jakobu v Rožu. S tem je počastila njihov spomin in doprinos za osvoboditev naše ljudstva in države izpod krvavega fašizma in nacizma.

Ivanka Oražem - Felaher

V petek minulega tedna so na pokopališču v Štepanji vasi pri Ljubljani položili k večnemu počitku gospo Ivanko Oražem - Felaher, soprogo znanega našega zilijskega rojaka dr. Julija Felaherja. Na bolezn, od katere je skoraj že okrevala, je nenadoma umrla v torek 9. februarja. Z njeno smrtjo je utrpel naš splošno spoštovani in priljubljeni rojak dr. Felaher bridko, nenadomestljivo izgubo, ob kateri mu izrekamo naše najiskrenejše sožalje. To sožalje velja tudi ostalim svojcem Ivanki Oražem - Felaher.

Pogreba v Štepanji vasi pri Ljubljani se je udeležila tudi vrsta znanec in prijateljev dr. Felaherja iz naših krajev, med njimi tudi predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter.

SPD „Košufu“ v Selah

V a b i l o
na

družabni večer

v soboto, 20. februarja 1965 ob 8. uri zvečer

v gostilni Male - Oraže v Kotu
Nastopa trio „Korotan“ s pevci.
Po uvodnem nastopu prosta zabava in ples.

o o o

SPD „Edinost“ v Škofičah

V a b i l o
na

prosvetni večer

v nedeljo, 21. februarja ob 7. uri zvečer

pri Bürgerju v Škofičah

Sodelujejo:

pevski zbori SPD Loga vas, Hodiše in Škofiče; domači igralci z igre „Kofe in tobak“; instrumentalni trio iz Škofič.

Ob koncu prosta zabava in ples — igra godba iz Kranja.

K O L E D A R

Petek, 19. februar: Konrad
Sobota, 20. februar: Sadot
Nedelja, 21. februar: Feliks
Ponedeljek, 22. februar: Sv. Peter S.
Torek, 23. februar: Peter D.
Sreda, 24. februar: Marija
Četrtek, 25. februar: Valburga

Zažiganje na grmadi

Nevsakdanji pogrebni obredi v Indiji

Na popotnika, ki je obredel vrsto vročih, enoličnih in ne preveč čistih afriških in zahodnoazijskih mest, deluje Bombay kar osvežujoče. To seveda še ne pomeni, da tudi v tem velikem indijskem mestu ni včasih močno toplota, da vlada tod vzorna čistoča, da je ob nastopu monsunskega deževja prijetno, vendar ima Bombay nekaj samosvojega, kar pritegne vsakega tujca: vrsto nenavadnih običajev in obredov — posebno verskega značaja — ki se pogosto odvijajo pred očmi radovednih Američanov in Evropejcev.

Eden od takih obredov je prav gotovo zažiganje mrlčev. Umrlega Indijca prinese dan po smrti na zažigališče. Na zažigališču pripravijo grmado iz približno dva metra dolgih polen. Umrlega ob grmadi razgalijo in namazejo s posebno masjo, potem pa ga položijo na polena, nekaj polen pa nalože še na truplo. Najstarejši sin prižge potem grmado s šopom slame.

Zažiganja se udeležijo vedno le sorodniki in prijatelji moškega spola. V preteklosti so hkrati s pokojnim možem na grmadi zažigali še njegovo živo ženo, leta 1929 pa so Angleži — Indija je bila tedaj angleška kolonija — ta nečloveški obred prepovedali. In vendar, v majhnih zakotnih hribovskih naseljih, tam, kamor ne seže roka pravice, kot pravimo, je ta strahotni obred še danes v veljavi — vdove se vržejo na grmado in žive zgore. V mestih pa, kjer so preprečili zažiganje živih žena,

vdove še danes nimajo prav nobenih pravic in jih vsi prezirajo.

Tujcu takemu zažigu ni lahko prisostvovati, še težje pa je prizor fotografirati. Zažigališča so zastražena s policijo, zato je treba dobiti najprej dovoljenje — privoliti morajo tudi svojci umrlega — za ogled obreda, običajno pa je treba plačati še določen denarni znesek.

Pri Parsih — ti so prišli iz Perzije v Indijo pred približno 2 tisoč leti — je pogrebni obred precej drugačen. Nekaj ur po smrti zlozmijo pokojniku vse kosti rok in nog, rebra in hrbtnico. Nato položijo truplo na ploščad »stolpa smrti«. Na drevesih okoli stolpa je ob vsakem času dovolj velikih ptic ujed, ki pohlepno popadejo truplo. Kostmi obleže na ploščadi do prvega dežja, ko jih vodni curki odplovijo v notranjost »stolpa smrti«. Razumljivo je, da tujcem ne dovolijo niti v bližino teh stolpov. Parsi, ki se poslužujejo takega pogrebnega obreda, pa sodijo v najbogatejšo kasto Indijcev.

V samem središču Bombaya, ki pogosto spominja na dele Londona, ni videti »svetih« krav. Zanje so pripravili nekakšen rezervat blizu mesta, sprehajajo pa se tudi po nekaterih obrobnihih mestnih okrajih. Vse so zelo suhe, saj nikoli ne pridejo do zelenih pašnikov, kajti njihov življenjski prostor je tlakovano cestišče in asfaltirani pločnik. Krave so v teh mestnih predelih postale velika ovira za pro-

met, ki tudi v Indiji narašča od dne do dne. Primeri se, da leže krava prek cestišča, šoferji kamionov pa potrpežljivo čakajo, da se bo premaknila, ali pa odpeljejo po stranskih ulicah. Indijca prav nič ne moti, če krava pomoli svojo glavo skozi vrata v njegovo trgovino in zateglo zamuka. Prijazno jo bo pogladil po glavi in ji ponudil tudi hrano, če jo le ima pri roki. Krav nikoli ne ubijajo, pa naj bodo še tako stare in bolne. Ko žival pogine, jo največkrat — podobno kot pri Parsih — ogledajo ptice ujede.

Za tujca je zanimiv obred kopanja v majhnih svetih jezercih, ki jih je v Bombayu polno in so stlačena kar med hiše. Voda v jezercih ni posebno topla, zato pa je toliko bolj umazana. Ker se kopajo v jezercih ljudje z najrazličnejšimi kožnimi boleznimi — upajo kajpak v čudežno ozdravitev — je tako namakanje vse prej kot zdravo. Indijska zdravstvena služba skuša z različnimi ukrepi preprečiti širjenje nalezljivih bolezni, vendar — vsaj kadar je kakšna stvar povezana z verskimi obredi — nima mnogo uspeha.

● V Združenih državah so izdelali prenosno hladilno napravo, ki tehta le 200 gramov. Priladimo jo lahko na pas ali pa nosimo pod pazduho. Namen te priprave je, da z njo hladimo telo. Zrak, ki ga proizvaja prenosni hladilec, je za 20 do 26 stopinj hladnejši od okolne temperature.

● V Angliji so začeli uporabljati pasje ovrtnice, ki so opremljene s posebno električno napravo. Ta sprejema iz oddajnika impulze na katere pes reagira, kot bi bil na vrvi.

● Zadnji krik mode v Hollywoodu je umetna trava. Te se ne poslužujejo samo v filmskih studijih, temveč tudi lastniki zasebnih vil. Polipropilenska vlakna ostanejo zelena kljub dežju, soncu in uporabi.

ZANIMIVOSTI IZ ZNANOSTI IN TEHNIKE

● V nekem razvojnem laboratoriju so izdelali nove subminiature silicijevih tranzistorjev, ki imajo premer le 2x2 mm. Izmed električnih prednostil je posebno važna majhna izguba toka 0,02 nA, tako da trajajo baterije petkrat dalj kot doslej. Novi tranzistorji bodo zaradi majhne porabe električne energije in majhnih dimenzij posebno dobrodošli za vgradnjo v aparature za naglušne, v tranzistorizirane ročne ure in podobne miniaturne aparature.

● Atomski strokovnjaki v Angliji so razvili tritijev prah kot oblogo za svetilke, ki se svetijo. Tritij je odlični nadomestek za radioaktivni radij, pri tem pa ne izžareva gama žarkov, temveč le šibke beta delce, zato je glede sevanja najmanj škodljiv.

Lov s sokoli in jastrebi

Lov s sokoli in jastrebi je ena najstarejših zvrsti lova. Že v 16. stoletju so ta lov gojili v Franciji, posebno še na dvorih. Umetnost lova s plicami je navduševala celo azijskega osvajalca Džingiskana, ki je tudi spoznal vrednost takega lova.

Lov s jastrebom ni enostavna zadeva, lovci pa imajo še posebne težave z rejci golobov, ki jim jastrebi lovci uničujejo njihove golobje družine. Vendar lovci poudarjajo, da njihove ptice niso roparice, ampak samo lovke. Ne gre za plen, ampak v prvi vrsti za lov, športno udejstvovanje. Lovcu, pa čeprav nič ne ulovi, pripravi veselje že samo opazovanje lepe ptice, kako jadra nad njim in ostro opazuje okolico, kje bi zazrla plen.

Za lov z jastrebom je potrebno dolgotraj-

no šolanje, preden se jastreb na lov, jez-deca in psa privadi.

Lov z jastrebi ali sokoli je težaven, ker doseže ptica pri strmoglavljenju na plen izredno hitrost (lovci trdijo, da tudi do 300 kilometrov na uro). Velike razdalje zanj ne predstavljajo posebnih težav, zato ji je treba slediti na konju.

Nekateri uveljavljajo proti takemu lovu trditve, da je lov s temi plicami krut. Kako torej lovi — na primer — jastreb? Sprva se ziblje v veličastnem letu, nato nekaj sekund nepremično »stoji« v zraku, nekajkrat morda malo vztrepeta, če ga na njivi pod njim zmoli vzlet kakšnega škranjčka, vedno pa opazuje tudi lovčevega psa. Nato bliskovito strmoglavi na preplašeno jerebico in jo odloži na tla. Tam jo lovec usmrti, če je to še potrebno.

Jastreb je bolj počasen kot sokol, je pa za lov na divje zajce zelo poraben. Za lov z jastrebom je potrebno mnogo spretnosti in potrpežljivosti. Ptica se mora na človeka privaditi, lovec jo mora ure in ure nositi na pesti, proučevati njene navade, si pridobiti njeno zaupanje. Kdor se samo 14 dni ni brigal za svojo ptico, je že izgubil notranjo zvezo z njo. Tako je potrebno, da jo vzame s seboj tudi takrat, ko za dalj časa kam odpo-ljuje.

V času perutenja, to je od aprila do avgusta, je ptica za lov nesposobna. V tem času tudi popolnoma podivja in se odtuji, pa čeprav se lovec še tako briga zanj. Dogodilo se je že, da je v takem času ptica napadla celo svojega gospodarja. Po tej kritični dobi pa je potrebno novo šolanje z novimi skrbmi, pa seveda tudi novo lovsko srečo.

Pobarvani diamanti

Že nekaj let preizkušajo angleški znanstveniki v jedrskem inštitutu Harwell metodo, po kateri dobivajo diamant, pod vplivom radioaktivnih snovi zelene in modre barve odtenke. Zadnje čase jim je uspelo pobarvati diamante tudi v rumeno. Čisti, brezbarvni diamanti postanejo v atomskem reaktorju pod učinkom nevtronov, protonov ali žarkov gama zeleni, če jih kasneje izpostavlja visoki temperaturi, pa dobijo — odvisno od temperature in od časa — ta ali oni odtenek med kostanjevo in svetlo rumeno barvo. Seveda so tako pobarvani diamanti določen čas radioaktivni in jih je treba »razku-žiti« v posebnih napravah.

Zemlja - vesoljska postaja človeštva

Kakšno naj bi bilo idealno vesoljsko vozilo? V času, ko so bile vesoljske postaje in ladje še izključno predmet fantazije, ne pa znanstvenega proučevanja, so jih pisatelji pošiljali, opremljene na najbolj fantastičen način, daleč med zvezde. Vendar je že tedaj mnogo pisateljev spoznalo, da bo del vesolja, ki ga bo lahko človek raziskal, v primeri z neizmernostjo celotnega vesoljskega prostora zelo majhen.

Nekateri fantazijski pisatelji so se lotili svojega dela zelo resno in so bili med prvimi, ki so jih vznemirili problemi breztežnostnega stanja, preskrbe z vodo in s kisikom in primernih vesoljskih oblek. Ukvarjali so se morali s KROŽENJEM SNOVI, to je s kemično obdelavo človeških presnovkov, ki bi zagotovila ponovno uporabo dragocenih snovi, kot so voda, kisik in hrana. Vsega tega namreč ne bi bilo mogoče natovoriti na vesoljske ladje zaradi težav, ampak bi bilo treba najti način, kako te snovi ponovno izrabiti. Prav zaradi tega je bilo med bralci precej začudenja in celo zgražanja, ker se je nekaterim zdelo to ukvarjanje s človeškimi presnovki neokusno. Če bi se nekoliko zamislili, bi ugotovili, da že živijo na vesoljski ladji, kjer se vse to dogaja.

Naš lastni planet, Zemlja, je namreč taka vesoljska ladja. Redno ponovno uporabljamo vodo, kisik in hrano, ki so jo drugi že večkrat uporabili. Ogljikov dvokis, ki ga izdihavamo, presnujejo rastline v kisik. Telesni presnovki se vrnejo v zemljo ali v vodo, kjer jih bakterije predelajo za ponovno uporabo.

V nasprotju z Luno, ki nima dovolj velike privlačne sile, da bi obdržala atmosfero, je Zemlja tako velika in gosta, da preprečuje oziroma da bi ušlo iz njenega območja. Zato lahko živimo na površini naše vesoljske ladje namesto v njej.

Medtem ko se fantazijski pisatelji in inženirji, ki gradijo vesoljska vozila, trudijo, kako bi jih zavarovali proti udarcem meteoritov in kozmičnemu žarčenju, ima zemlja to zaščito že »vgrajeno«. Naše ozračje zadržuje vse elektromagnetne žarke, ki imajo krajšo valovno dolžino od ultravijoličnih in vse za življenje nevarne delce iz vesolja. Razen največjih meteoritov zgorejo vsi zaradi trenja z zračnimi plastmi že visoko v atmosferi.

Zemlja je torej skoraj popolna vesoljska ladja, ki nam bo omogočila nadaljnje raziskovanje vesolja.

Okameneli smehlaj

JOŽE CIUHA

Prišli smo v ozek prehod med svetliščem in drugo, njemu nasproti stoječo, manjšo zgradbo. Bila je nekakšen paviljon s poldrug meter dvignjeno odprto teraso, na kateri je nekaj mož netilo ognje in na njih palilo trske. Trske niso bile povsem navadne. Prav gotovo so bile del stranskega obreda, s posebnim simboličnim pomenom. Svoj posel so morda opravljali s primerno zamaknjenostjo, čeprav jim skoraj nihče ni posvečal nobene pozornosti. Nemiri, upanja, pobožnosti, zanosi in strasti so veljale le boginji. Verjetno tudi ves strah. Kajti Kali ni samo boginja rodovitnosti, temveč tudi uničenja in jeze. V njej so združene strašne sile.

Ozki prehod, v katerem smo se zagostili, je pred čelno steno svetlišča. Pred tisto, ki se vernikom na mostovžu odpre z oltarjem. Dosti ni bilo mogoče videti: človeška obloga pred steno je bila pregosta. Delno smo videli poldrug meter širok in okoli dva metra visok vhod. Oči so bile naravnane v višini nog. Zrl sem njih nemirno prestopanje. Bilo je podobno nemiru iztežajočih se rok. Napečnost vernikov, ki se v počasnem sprevodu pomikajo okoli templja božanstvu pred oči, se korak ali dva pred samim sočenjem z dobrim in zlim, krutosijo in usmiljenjem, življenjem in smrtjo spremeni v obsedenost. Noge so pred

vhodom odpovedale poslušnost: postale so majave noge pijancev. Kdo ve, koliko ravnotežij so lovile? Dolikale so se vročih tal edine vere, ki jo premore življenje teh ljudi.

Skozi živčno poskakovanje se mi je ob njih odkrival nejasen razgled v temno globino. Oprijel sem se ograje, da bi se povzpел nanjo, pa me je vodič zadržal. Mostovž ni za nevernike, pa tudi boginja Kali ni za turiste. Hotel sem se povzpeli na nasproti stoječo teraso, a tudi to ni bilo mogoče. Tudi ta prostor je posvečen: vodič me je še enkrat zadržal. Ostal sem torej v zagostli pri tleh. Noge so me vsebolj vznemirjale. Klepetavi cicerone je svetoval, naj bom potrpežljiv in naj vztrajam. Gledal sem debelo kožo, ki je bila na podplatih nekoliko svetlejša, suha žilnata meča, ki so uhajale iz tkanine, in telesa, ki so se z njimi zibala in zvijala, se dvigala in padala ter v ekstazi izžigala svoje moči.

Precej časa sem tako čakal. Vodič mi je ves čas prigovarjal. Naposled so se noge in telesa za trenutek toliko razmaknila, da sem v poltemi na dnu dogajanja videl boginjo: njo, ki je v razdraženosti in histeriji ostala mirna. En sam kratek pogled, je seveda le malo razkril in povedal. Vendar sem jo videl: s temnim in grotesknim obrazom in tremi očesi na njem. Z dvema navadnimi očesi, kot jih imajo ljudi, in še z očesom na čelu, kot jih imajo bogovi. Bil je le trenutek: potem so telesa, rože in lučke spet padale in zastori koščenih nog so se spet zgrnili.

Zadušno in soparno je bilo. George je tožil:

„Želodec se mi obrača. Slabo mi je ...“

Izrinili smo se iz zagostle. Trčili smo ob tri ženske. Pravzaprav ob mater z deklico in dojenčkom. Zazvenelo je kot že tolikokrat pred templjem: „Sab, bagiši“. Žena z malce nagnjeno glavo in velikimi, vdrtimi očmi je bila odeta v nekaj skopih krp. Prav tako otroček, ki ga je stiskala k prsim, in deklica ob nji, ki ji je bilo kakih dva-

najst let. Nobena roka se ni iztegnila: mati je z eno roko objemala dojenčka, z drugo pa stiskala levico punčke, katere desnica se je končala tik pod komolcem v grozljiv, gobast širčelj:

„Sab, bagiši!“

„Strašno, strašno,“ je težko dihal George. „I can't look at.“

Na največjem med malimi dvorišči smo obstali ob dveh masivnih tikovih kladah. Vsaka med njima je bila v sredi izrezana. Vdolbini sta bili preračunani na kozji in bivolji vrat. V te zareze namreč vtaknejo vrat živali. Ko vrat živali tiči v lesenem objemu, potisnejo skozi odprlino v lesu nad njim še železen drog, da je vrat povsem uokvirjen. Potem sledi obred. Boginji na čast odsekajo z enim samim udarcem živali glavo. Verska postava določa, da se mora glava odločiti od telesa z enim samim zamahom. Vodič nam je s kretnjami skušal ponazoriti, kako se to zgodi.

Ob kladah je ležal pločevinast zaboj, v njem pa orodje, s katerim se opravlja eksekucija. Vodič je priporočil, naj si ga ogledamo. Sklonil se je, iztegnil roko, da bi dvignil pokrov, toda George se je odločno uprl:

„Don't touch it, don't touch — ne dvigaj pokrova. Pusti, pusti, ne premikaj.“

Možak je v pripognjeni drži obrnil glavo in ga s posevnim, začudenim pogledom oplazil navzgor. Nekaj trenutkov zatem mi je njegova konfuzna zgovornost povedala, da vsak dan obglavijo trideset do štirideset koz. Kozje glave odnesejo v svetlišče v dar boginji s tremi očesi. Vse drugo prepustijo pripadnikom najnižjih kast in brezpravnih. Bivole koljejo le ob posebnih prilikah. V curke krvi, ki brizga iz obglavljenih živali, se mečejo ženske v veri, da bodo, če jih bo oškropila, rodile moško dete. Tu namreč le deček nekaj velja. Ženo, ki rodi deklico, pre-

Lepa pobuda kmetijske zbornice:

Dialog s tiskom

Decembra je koroška kmetijska zbornica objavila uredništva koroških časopisov na diskusijo o razvoju na trgu s klavno živino in mesom. Temu razgovoru je koncem januarja sledil drugi razgovor, kjer je iz kompleksa kmečkih vprašanj stalo v ospredju zanimanja vprašanje cene mleka. O tem vprašanju smo pisali že pred 14 dnevi in poskušali zavzeti tudi svoje objektivno stališče do načrtov, kako naj bi se ta zamotani problem rešil. O tem vprašanju so z zastopniki koroških časopisov razgovarjali namestnik zborničnih uradov, dipl. ing. Memmer, šef oddelka za mlekarstvo dipl. kmet Hofer, šef oddelka za tržna vprašanja dr. Meierhofer in glavni urednik zborničnega glasila dipl. ing. Erker.

Medtem ko je bil prvi razgovor na sedežu zbornice, so pri drugem predstavniki zbornice popeljali zastopnike uredništva koroških časopisov na gorsko kmetijo Lea Gomeierja nad Krivo Vrbo. Po ogledu kmetije, ki nedvomno sodi med najnaprednejše v deželi, se je pod vtisom njene ekonomske problematike pričel razgovor o vprašanju zvišanja proizvodne cene mleka in kritja tega zvišanja. Pri tem se je izkristaliziralo splošno spoznanje, da je zlasti v hribovskih predelih prodaja mleka praznopravni vir rednih dohodkov, z drugimi besedami mesečna plača za delo kmečke družine. Ker je ta zaslužek v veliki meri odvisen od cene mleka, je ob naraščajoči splošni dražini docela razumljivo, da kmetije po tej poti poskušajo zvišati ta mesečni zaslužek. O vprašanju, kdo naj krije to zvišanje, so bila vendar stališča deljena.

Oba razgovora sta pokazala, da so takšna srečanja zelo pripravna, da tudi tisk lahko postavi sodobna kmečka vprašanja v pravo luč in da jih tolmači prebivalstvu, kajti ta vprašanja so končno vedno spet družbena vprašanja, ki jih kmečko prebivalstvo samo ne more rešiti.

Stabilizacija na trgu s klavnimi prašiči

Kakor je bilo pričakovati, se je pričela ponudba klavnih prašičev v zadnjih tednih večati. Da bi sedanja prekomerna ponudba, ki bo trajala tja do meseca maja, prehudo ne zbila proizvodno ceno klavnih prašičev, je kmetijsko ministrstvo pričelo z intervencijskimi nakupi in s polnjenjem razpoložljivih zmrzovalnic z zaklanimi prašiči.

Do srede minulega tedna je šlo v zmrzovalnice 20.000 zaklanih prašičev, poleg tega je bil dovoljen izvoz 30.000 klavnih prašičev v Sovjetsko zvezo, Italijo in Bolgarijo.

Cene za seme vigradnega žita

so na Koroškem določene. Originalno seme bo stalo:

jara pšenica	S 420,00
jari ječmen	S 390,00
oves	S 370,00

za 100 kg v vrečah in oprášeno. Prekoračenje teh cen je prepovedano.

neki mož pretepe. Vodič je povedal, da je prizor bljuvajoče krvi in žena, ki se valjajo v njej, zelo zanimiv ter da je škoda, ker se take stvari ne smejo fotografirati. To da je strogo prepovedano. Svetoval nam je, naj počakamo še pol ure, ko se bo začel daritveni obred. Prigovarjal nam je, da je vredno počakati.

Vendar pa nobenega od nas ni mikalo, da bi bil priča nasilnemu početju. Rjavkasti madeži strjene in neodstranjene krvi na tleh so vzbujali preveč odvratne asociacije, da bi dražili radovednost.

Vrnili smo se k avtomobilu. Cicerone nas je dobro ščitil. Preden smo sedli v vozilo, smo zbrali drobiž, kolikor smo ga vsi trije premoogli. Ni bilo veliko, pa tudi malo ne. Za berača bi bilo precej, za vodiča pa ni bilo zadosti. Pogledal je v tisto, kar smo mu ponujali, in prezirljivo zamahnil z roko. Ne verjamem, če bi to lahko kdorkoli krsil za ponos. Gledal nas je izpod čela, ko da bi streljal. Proti takemu orožju smo bili neranljivi. Ko je to tudi sam uvidel, se je brez besed obrnil in odšel.

Indija je dežela velikih nasprotij. Zato so tu lahko tudi razcapani bogati. Nemara je bil bogat: kdo bi mu plačal prezir, če ne sam? In v pogledu izpod čela je bilo veliko prezira. Nekdo drug bo verjetno moral poravnati tudi naš račun. Vsekakor je zelo cenil usluge, ki jih je prodajal. Denar, ki ga je odklonil, smo skozi okno vrgli med berače. Iz previdnosti šele potem, ko je avto že potegnil.

*

V nedeljo zvečer smo se vsidrali pred ustjem reke. V ponedeljek zjutraj smo ob plimi zapluli po nji navzgor. Potem smo naredili ovinek in za ovinkom pristali v Čitagongu, glavnem mestu Vzhodnega Pakistana. Iz Ranguna proti Kalkuti smo naredili „dva koraka naprej“, od tod v

Simodolska pasma naglo prodira

Če gledamo naglo spreminjanje števila goved avstrijskih govejih pasem, spoznamo, da tudi v tem pogledu avstrijski kmetje odstopajo od stare tradicije in sledijo pregovoru, ki pravi, da je boljše sovražnik dobrega. V zadnjih petih letih je v državi spet močno naraslo število goved simodolske in sivorjave pasme, medtem ko je število goved pasem, ki jih strokovnjaki zadnje čase združujejo pod pojmom „rumeno govedo“, rapidno nazadovalo. Vidno nazadovalo je tudi število goved črnopisane in pincgavske pasme.

Kakor že pred petimi leti, so lani 3. decembra pri splošnem štetju živine šteli govejo živino tudi po pasmah. Pri tem so ugotovili, da je v državi število goved simodolske pasme v zadnjih petih letih naraslo za 194.600 na 1.254.700 goved, število goved sivorjave pasme pa za 25.600 na 351.200 goved. Porast števila znaša pri sivorjavi pasmi 8, pri simodolski pasmi pa 18 odstotkov.

Temu nasproti je število goved tako imenovane rumene pasme, v katero je všteto tudi naše podjunske marijadvorske govedo, padlo za 174.400 na 313.200 goved. Padec znaša 32 odstotkov. Tudi število goved pincgavske pasme je v močnem nazadovanju. Njeno število je v zadnjih petih letih padlo za 33.300 glav na 304.400 glav. Padec znaša torej 9,9 odstotka. Poleg teh dveh se številčno skrčujejo tudi ostale pasme v državi, najbolj črnopisana pasma, ki je padla za 18 odstotkov na 13.400 goved.

Od skupnega števila goved v državi je procentualno odpadlo na

	1959	1964
simodolsko pasmo	45,9 %	53,4 %
sivorjavo pasmo	14,1 %	14,9 %
rumeno pasmo	20,0 %	13,3 %
pincgavsko pasmo	14,6 %	13,0 %
zgornjeljnsko pasmo	1,7 %	1,6 %
ostale pasme	3,7 %	3,8 %

Ta razvoj docela odgovarja težnji kmetijstva po pasmah, ki krmo najbolje izkori-

ščajo in ki izkazujejo pri tem ob dobri molznosti tudi hitro rastnost in naglo tvorbo velikih količin mesa. Te lastnosti pa imata v državi najbolj razviti simodolsko in sivorjavo govedo. Zato tudi njima pripada bodočnost.

Nauk iz tega razvoja, ki si ga moramo tudi mi osvojiti, je povsem tem zelo jasen: če že na sejmi kupujemo telice in krave za plemo, potem jih iščimo na sejmi teh dveh pasem. Pri tem bodimo res gospodarji in ne kupujemo podpovprečnih plemenic, marveč nadpovprečne.

Racionalizacija pitanja mladih goved

(4. nadaljevanje)

Kako tip in spol živali vplivata na rentabilnost pitanja, bomo sedaj videli na rezultatih poizkusov, ki jih je delal znani Max-Planckov inštitut za živinorejo in prehrano živali. Poizkusno pitanje z individualnim krmljenjem je na tem inštitutu pokazalo naslednje razlike:

Poizkusno pitanje 10 bikcev normalne rasti in 10 bikcev ozke rasti je pokazalo, da so prvi v 39. tednu starosti (9 mesecev) dosegli povprečno težo 334,5 kg, medtem ko je druga skupina dosegla v tem času le povprečno težo 277,4 kg. Višina živali in globina prsi sta bili pri obeh skupinah podobni, medtem ko je bilo v širini prsi in širini medenice 4 cm razlike. Poizkus je tudi pokazal, da so bikci ozke rasti v povprečju za 50 kg prirastka potrebovali za 6 % več skrobnih enot (SE) kot širokorastni bikci. Njihov dnevni prirastek je bil slabši in je znašal le 89 % dnevnega prirastka normalnorastnih bikcev, ki so dnevno prirastali za 1026 gramov.

Drugi poizkus s 16 normalnorastnimi bikci in 12 bikci nizke rasti je v 52. tednu starosti (12 mesecev) pokazal veliko razliko v višini vihra in širini medenice, manjšo pa v globini prsi. Normalnorastni bikci so dosegli povprečno težo 361,8 kg, bikci nizke rasti pa le 329,7 kg. Čeprav v porabi SE za 50 kg prirastka med skupinama ni bilo bistvenih razlik, pa so le-te pokazale v povprečnem dnevnem prirastku, ki je pri bikcih nizke rasti znašal le 843 gramov, medtem ko je pri bikcih normalne rasti dosegel 926 gramov. Da so slednji potemtakem za kilogram prirastka potrebovali manj SE kot bikci nizke rasti, je iz tega jasno razvidno.

Očitno največjo razliko v rentabilnosti pitanja pa je pokazal poizkus s 23 normalnorastnimi bikci in 9 normalnorastnimi telicami. Bikci so v 52. tednu dosegli povprečno težo 376,1 kg telice pa le 283,8 kg. Telice so dnevno prirastle le za 719 gramov, medtem ko so bikci prirastli povprečno za 952 gramov. Poraba krme za kilogram prirastka je bila pri telicah za 38 % večja kot pri bikcih.

Zadnji poizkus z 10 pari dvojčkov moškega spola, od katerih so po enega pitali kot bikca in drugega kot vola, pa je pokazal, da so bikci z 78 tedni starosti (18 mesecev) dosegli povprečno težo 469,3 kg, voli pa le 419 kg. Bikci so v povprečju dnevno prirastli za 887 gramov, medtem ko so voli dosegli le 744 povprečnega dnevnega prirastka. Poraba SE za kg prirastka je bila pri volih za 18 % večja kot pri bikcih.

Ko gledamo rezultate teh poizkusov, lahko zaključujemo, da goveda ozke in nizke rasti pri pitanju krmo slabše izkoriščajo in da ima pitanje bikcev absolutno prednost pred pitanjem volov in telic.

S tem pa imamo tudi ponoven odgovor na vprašanje, zakaj pri intenzivnem in racionalnem pitanju mladih goved svet v vse večji meri opušča pitanje volov. Že leta 1961-62 je v Avstriji od goved na pitanju odpadlo 52,6 % na bike, 40,8 % na vole in 6,6 % na telice. Medtem je šel razvoj v prid bikov gotovo še naprej. Z ozirom na naraščajoče potrebe po govejem mesu in z ozirom na najboljšo rentabilnost pitanja pa je tudi pri zreji in selekciji plemenskih živali treba posvetiti posebno pozornost živalim široke rasti, širokih in globokih prsi in široke medenice. Toda o tem prihodnjic več.

(Se nadaljuje)

Čitagong pa je bil „korak nazaj“: edini na naši poti do Reke, kot zatrjujejo mornarji.

Čitagong je vas s pol milijona prebivalcev. Vendar se hitro izgrajuje in spreminja v mesto. Čitagong je namreč teliček, ki z velikim apetitom pije dolarsko mleko. Njegovo pristanišče je novo in moderno, čeprav ne zelo veliko. Samo po sebi je zgovoren dokaz, da se ob mleku, ki ga sesa, teliček lepo redi.

Ko smo polovali po reki, smo videli sledove ciklona, ki je tod nedavno pustošil. Veliko hiš je ostalo brez streh.

Čitagong je nekakšen vmesni člen med Indijo in Burmo. Indijski muslimani, ki v njem živijo, nosijo londžije. (To se mi je zdelo zelo nenavadno: v Burmi nisem nikoli srečal Indijca ali Pakistanca v krilu). Burme so me spomnili še garjavi psi, ki jih je bilo že v pristanišču polno. Poležavali so v senci ladij, dvigal, skladišč in žerjavov. Najbolj nenavadno se mi je pa zdelo, da nisem nikjer videl ženske. Šele čez čas sem se domislil, da gre za muslimansko deželo in da so v nekaterih islamskih deželah ženske „v ilegali“.

Včeraj popoldne sem se potikal v naseljih v bližini pristanišča. Obšel sem velika skladišča iz valovite pločevine, med katerimi je bilo vse polno sodov, zabojev, tračnic in smetišč, ki so me spomnili Hegedušičeve slike, na kateri je bil upodobil smetišče naše tehnizirane dobe. Psom, ki so stikali za odpadki, so delali družbo ljubki kozlički.

Vsepovsod se dosti gradi. Staro je neskončno staro, novo pa povsem novo. Med nasprotji je skoraj cela večnost: v času in pojmovanju. Klatil sem se po vaseh in predmestjih, kajti mesto loči od pristanišča nekaj kilometrov ceste. V vasi med palmami, v katero sem se napotil mimo trafike — to je bila mizica, stol, nekaj zavojčkov ameriških cigaret in dežnik, pod katerim je v senci

sedel trafikant — so bile vse kolibe spletene iz bambusa. Med njimi so bile v dvoredu miniaturna trgovina, brivnica, pivnica in pekarna na eni sami ulici in polno kuštravih, na pol nagih otrok. Stopali so za mano, jaz pa sem hodil pred njimi kot general pred vojsko. Zadnji v povorki je bil mladenič s pločevinasto posodo preko rame. Verjetno se je zaradi mene na ves glas drl: „Ice cream“. V popoldanski vročini je glas zvenel žalostno in zateglo, kot pavje zavijanje. Redki berači, na katere sem naletel, niso bili vsiljivi.

Nekaj sto metrov višje od pristanišča me je ustavil možakar štiridesetih let. Vprašal me je, ali sem Američan. Ko sem mu povedal, da nisem, me ni več spraševal, od kod sem, temveč se je začel hvaliti:

„Me“ — s prstom je pokazal nase — „big boss. Very big boss. Me, merchant: very big boss. Me very clever in the head.“ In s prstom je pokazal na glavo. „Very big merchant and very big boss.“

Vsekakor je hotel napraviti silen vtis. In ga je tudi naredil, čeprav ne zaradi hvalisanja in „golobje angleščine“ (Pigeon English), kot pravijo temu Angleži. Napravil ga je s svojim umetnim steklenim očesom. Ves dedec je bil teman in vse na njem je bilo temno: londži bolj od umazanih kot od svoje dejanske barve, srajca prav tako, roke, vrat, obraz in lasje pa sploh. In tudi oko: tisto, ki ni bilo umetno. Celotna mrežnica, stisnjena v veliko gubico, je bila v svoji rumenkasti rjavi obarvanosti videti temna. Svetlo je bilo le umetno oko. Negibno je ležalo sredi ožgane kože, belo bleščeče in široko razprto, da so se veke komaj dotikale steklene punčice. Bilo je kot na stečaj odprto okno. Salvador Dali bi se ga bil gotovo razveselil.

(Nadaljevanje sledi)

Nepričakovan obisk

R. TURNER

Hamilton je ostal v avtomobilu. Čakal je. Večer je bil topel, zadušljivo topel, kakršen bi bil lahko v juliju in ne v septembru.

Vsa okenca avtomobila so bila spuščena. Tudi okna hiš v tem delu mesta so bila skoraj na stečaj odprta. Slišal je napovedovalčev glas, ki je z višine in prisiljeno govoril o kakosti neke avtomobilske znamke. Potem je slišal točno reprodukcijo plošče rock and rolla pa spet glas neke ženske, ki se je zadirala nad otrokom.

Vse to pa se je skoraj z istim ritmom skladalo z njegovimi mislimi. Uspelo mu je, da je od časa do časa pomislil tudi na sebe, na Kay in na Dona Stafforda. Misli so se mu pomleale in prepletale v nekaj divji vrtiljak, ki mu je v glavi povzročil strahovito bolečino.

Se dalje je sedel v avtomobilu, poslušal in razmišljal. Ni premaknil pogleda z vrat hiše, skozi katera je pred eno uro izginila Kay in skozi katera bi se morala verjetno tudi kmalu vrniti.

Bal se je, da ne bi opazil, ko se bo vračala. Njen prihod iz hiše bo namreč pomenil zadnjo spodbudo, da stori to, za kar se je odločil.

Ko je tako nepremično sedel in pričakoval ta trenutek, si je poskušal trezno in razumno predočiti, zakaj mu je Kay lahko storila kaj takega. Kaj je potrebovala in česa on ni imel, da je Kay našla to prav pri človeku, kot je Stafford? Morda ni bil dovolj pozoren in uvideven? Kako je lahko nekdo drug Kay bolj oboževal, kakor jo je oboževal on? Ji mar ni nudil vsega, kar si lahko požel ženska?

Ženski včasih res ni mogel razumeti. Seveda, Stafford je bil mlajši, toda Hamilton si ni mislil, da bi bil to lahko povod. Ta človek jo je gotovo začaral ali nekaj podobnega, samo da bi jo pripravi do tega, da sedaj počenja take stvari. Prav, toda urok bo prenehal ta večer.

Minilo je okrog pol ure, ko je Hamilton slednjič opazil odhajajočo Kay. Zapuščala je hišo, v kateri je stanoval Stafford. Z nekakim studom je opazoval Kay, ki se je previdno razgledovala na vse strani, kot tudi izraz očitne krivde v njenem obnašanju. Ni se bal, da bi ga opazila, saj si je našel kritje za širokim deblom, daleč od ulične svetilke in prav na nasprotni strani od tiste, v kateri je vedel, da bo odšla Kay, ko se bo vračala domov.

Počakal je, da mu je Kay izginila izpred oči, potem pa je iz žepa izvlekel gumijaste rokavice, kot jih uporabljajo zdravniki in ki jih je malo prej kupil v centralni lekarni. Previdno jih je navlekel. Pošteno se je moral potruditi, da mu je to uspelo. Ko si jih je slednjič naravnal, je stopil iz avtomobila. Stopal je z drobnimi koraki, ki se nikakor niso skladali z njegovo visoko in močno po-

stavo, proti vходу hiše, v kateri je stanoval Stafford.

*

»Izvolite?« ga je vprašal Stafford. Kot da bi ga Hamiltonov prihod presenetil. Hamilton je bil prepričan, da je Stafford ob zvonjenju pomislil, da se je iz kakršnega koli vzroka vrnila Kay. Ko je sedaj zagledal smehljajočega se Hamiltona, se je umiril.

S tihim, skoraj sramežljivim glasom je rekel Hamilton: »Gospod Stafford, moral bi se pogovoriti z vami o neki zelo važni in zaupni zadevi.«

Stafford je nekaj časa okleval, potem pa se je odmaknil in spustil Hamiltona v stanovanje. Ko je za njim zaprl vrata, se je Hamilton pričel ogledovati po velikem salonu. Ni opazil, kako je opremljen, ni gledal, vohal je.

»Tudi če ne bi vedel, da je Kay od tod ravnokar odšla,« je rekel, »bi bil prepričan, da je bila tukaj. Cutim njen vonj.«

»Kay?« je z veliko težavo vprašal Stafford.

»Da, Kay Hamilton, Kay.«

»Jaz... ah... bojim se, da vas ne razumem, gospod. Kdo ste in zakaj ste prišli?«

»Ime mi je Hamilton. Imam isti priimek kot Kay.«

Stafford je dihnil z naporom in še enkrat je zakašljaval. Hamilton je razumel, da mu je beseda obtičala v grlu.

»Žal mi je, gospod,« je Staffordu končno uspelo spregovoriti, »nisem vedel. Častna beseda, ničesar nisem vedel. Kay mi je prisegala, da ni...«

»Nisem prišel sem, da bi o tem razpravljala,« ga je prekinil Hamilton. »Želim le, da se s Kay več ne ukvarjate. Ni mi všeč, da uganja take stvari.«

Ko je videl, da se mu Hamilton s svojo značilno hojo približuje, je Stafford vzdignil roke, kot da bi se hotel zaščititi in rekel: »Ne bo počenja... hotel bi reči... ne bom več... To vam obljubljam, gospod. Ni razloga, da bi zaradi tega med nama prišlo do obračuna.«

Toda Hamilton se ni hotel ustaviti. Stafford se je umikal, dokler se s hrbtom ni dotaknil stene.

Stafford je s strahom v očeh opazoval Hamiltonove roke, ki so lezle iz žepov. Videl je njihovo moč in velikost, videl je tudi gumijaste rokavice, ki so jih pokrivala. Toda bilo je prepozno. Skušal je utesi, skočil je v stran, toda Hamilton se je že vrgel nanj. Dve veliki orokavičeni roki sta se oprijeli vratu.

Stafford je obupno poskušal oslabiti pritisk, boril se je z vsemi svojimi močmi, toda Hamilton je pritiskal vse močnejše in močnejše, dokler mu velike kaplje znoja niso pričele polzati po rokah, iz gumijastih rokavic, in vse dotlej, dokler ni občutil, da se je Stafford umiril.

»Človek, bodite vendar srečen!«

»Ne, ne,« nadaljuje prvi. »Prišla je na začetku najinega zakona, pred kakimi desetimi leti. Odtlej pa je še zmeraj pri naju.«

*

»Strašno je pevcu, ko opazi, da ne more več peti.«

»Da, toda še huje je, če tega ne opazi.«

*

Žepar pajdašu: »Ali si res oproščen?«

»Da. Zagovornik me je tako spretno zagovarjal, da mi je sedaj v resnici žal, da sem mu pri slovesu izmaknil prstan.«

*

Mama: »Veš kaj, Milko, da te ni sram! Tako slabo spričevalo!«

Milko ji hitro seže v besedo: »Ampak mama, si ti čudna! Učiteljica mi je rekla, da je še predboro zame!«

Hamilton je stiskal še dolgo dolgo, še tedaj, ko je Staffordovo telo nepremično in mrtvo viselo med njegovimi rokami. In ko je tako stiskal, je obrnil pogled v stran, da mu ne bi bilo treba gledati, kaj se dogaja na tistem obrazu.

Ko se je prepričal, da je končano, je spustil truplo in tiho, kolikor je le mogel, zapustil stanovanje. Bil je prepričan, da ga nihče ni videl. Sedel je v avtomobil in čez nekaj časa skozi odprto okence vrgel rokavice na cesto.

Ko je prišel domov, je bila Kay v kopalnici in si pred ogledalom urejevala pričesko. Bila je visoka ženska, krasnega telesa, da niti razmršena in cenena domača halja ni mogla skriti njenih oblik in mikavnosti. Njen obraz je imel nežne črte in lahko bi bila tudi ljubka, če bi njen obraz ne bil tako brezizrazen in brezvoljen. Imela je okrog 35 let, torej dvajset manj kot Hamilton.

Obrnila se je, ko ga je zaslišala prihajati in ga pričakala z lahnim nasmehom:

»Žal mi je, da sem se tako dolgo zadržala v knjižnici zaradi tistih raziskav; primerne knjige je bilo zelo težko najti. Toda, kje si bil ti, dragi?«

»Brez tebe sem se počutil malce osamljenega,« je odgovoril Hamilton, »zato sem odšel na sprehod. Si bila v skrbeh, ko me nisi našla doma?«

»Malo že.«

»Pohiti s česanjem, Kay!« ji je rekel. »Danes zvečer so na televiziji tiste oddaje, ki so nama všeč. Zelo sem pogrešal tiste lepe večere, ki sva jih preživljala skupaj in ki jih je vedno manj, odkar so te tako zavzele tvoje... raziskave.«

Kaynega odgovora ni slišal. Razmišljal je, kako bo reagirala, ko bo zjutraj zvedela za Staffordovo smrt.

Upal je, da njegova hči ne bo preveč trpela in da je to ne bo preveč pretreslo. Mar ni zanjo najlepše in brezskrbno življenje pri očetu, ki bdi nad njo in skrbi zanjo in ki ji nudi vse, kar lahko nudi oče, sicer vдовec, svoji hčeri, ki jo obožuje?

MIHAIL ZOŠČENKO

Fotogeničen obraz

Letos sem potreboval fotografije za novo osebno izkaznico. Ne vem, kako je to v drugih mestih — pri nas vsekakor ni enostavna reč, če hočeš, da ti napravijo fotografijo.

V mestu imamo umetniški fotostudio. Tam ne delajo samo posnetkov posameznih državljanov, temveč celo skupinske fotografije.

Ko so mi torej izročili mojo fotografijo, sem se začudil, kako malo sem bil sam sebi podoben. Dejal sem fotografu:

— Zakaj delate takšne posnetke? Kakšne črte in gube so to po mojem obrazu!

Fotograf je rekel:

— Fotografija je v redu. Upoštevajte, da seveda treba, da je naš retušer na dopustu. Toda kljub temu ne bi mogel retuširati vašega nefotogeničnega obraza.

Dejal sem:

— Fotografija ni dobra, spoštovani mojster! Izmalili ste me! Mar sem jaz res tak?

Fotograf je dejal:

— Naš atelje fotografira celo operetne zvezde, in te tudi niso tako operetno užaljeni. Tu pa pride nekdo in se pritožuje, da ima na obrazu preveč gub. Aparat pač tako ostro snema! O tehniki nimate pojma, krilizariti pa znate!

Nisem se hotel dalje z njim prepirati. Vzel sem fotografijo in odšel na urad. Uradnik je hotel prilepiti sliko na izkaznico. Tedaj je dejal:

— Zdi se mi, da tale na sliki niste vi!

— Kako, — pravim, — nisem jaz? Prisegam vam, da sem jaz. Vprašajte fotografa!

Uradnik reče:

— Kam pa pridem, če bom za vsako sliko spraševal fotografa? Ne, na fotografiji želim videti vaš

JADWIGA RUTKOVSKA

Kakor v kinu

V zadnjem trenutku je skočil v naš kupe mlad par, držeč se za roke: sedla sta na dva sedeža, ali natančneje na sedež in pol, če upoštevamo obseg njune sopotnice.

— Ali bi mi lahko posodili vaš časopis? — sem vprašala sopotnico, ko sem opazila, da je nehala brati in da ga je položila na stran.

Toda kljub temu, da mi je to dovolila, časopisa nisem vzela, ko sem opazila, kako je mladi mož božal dekle po ramenu. To je bilo mnogo zanimivejše od časopisa, pa ne samo zame. Gospod, ki je sedel nasproti, je odložil svoj krvavi kriminalni roman, ker je ravno v tem hipu pričel mladi mož božati dekletove lase.

In tako so sčasoma časopisi, kriminalni romani, sendviči, žemlje, jajca, čokolada in vsa druga popotna oprema ostali nedotaknjeni. Morda boste pomislili, gospoda, da smo občudovali pokrajino, ki se je premikala mimo našega okna? Pokrajine, skozi katero smo se vozili, še opazili nismo: nihče ni cele tri ure niti pogledal skozi okno niti stopil na hodnik. Vsa pozornost potnikov je bila usmerjena na mladi par.

Ne da bi se zmenil za radovedne poglede sopotnikov, je mladi mož polizal pikantni dekletov dekolte.

— Moj bog, — sem pomislila, — kako se imata rada!

Očividno nista mogla dočakati trenutka, ko bosta ostala sama. Zdaj sta se dotikala z lici, nato pa je mladi mož poljubil njen vrat.

— Kakor dva golobčka! — mi je šepnila na uho njuna debela sosedica.

Ne vem zakaj, ampak v tistem trenutku sem pomislila, da je pri golobčkih vse to videti mnogo bolj privlačno. Verjetno sem to pomislila iz zavisti in takoj me je postalo sram mojega hladnega kritizma.

— Draga gospa, takšna omama ne traja dolgo, — mi je tedaj šepnila na uho sosedica.

Takoj sem se postavila na stran mladih zaljubljenecov.

V tem trenutku je vlak pričel zavirati. Dekle se je rahlo izvilo iz objema svojega partnerja in resno spregovorilo:

— Izstopiti moram!

Mladi mož se je dvignil in z žalostnim obrazom vzel s police njen kovček.

— Revčka, ločiti se morata! — sem vzdihnila in se tolažila, da jo bo gotovo kmalu obiskal. To bo veselo snidenje.

Ogledala sem se po kupeju. Resnično, vsi potniki so kot jaz z zanimanjem pričakovali, kaj se bo zgodilo, kako se bosta poslovila.

— Kakor v kinu! — mi je šepnila sopotnica vsa vznemirjena. Zavore so zaškrlepale. Mlada žena je vzela svoje stvari.

— Na svidenje! je pozdravila sopotnike v kupeju z ljubkostjo dobro vzgojenega dekleta. — Na svidenje! — se je obrnila k mlademu možu. — Veselilo me je, da sva se spoznala...

In res sem našel na trgu babnico, ki je imela na časopisnem papirju pred seboj razgrnjene izdelane fotografije. Kakih tristo.

Babnica je rekla:

— Poišči si eno in napravi z njo, kar hočeš! Pomagala ti bom pri izbiri!

— Poišči podobno sliko, — pravim.

Babnica brska po fotografijah in reče:

— Na, tole fotografijo lahko vzameš. Nihče ne more trditi, da ti ni podobna.

Plačal sem petnajst rubljev za sliko in odšel v urad.

Uradnik je pričel lepiti fotografijo na izkaznico. Tedaj je vzkliknil:

— To je vendar ženska!

— Kakšna, — pravim, — ženska! To je mož v suknjiču!

Uradnik pravi:

— Kakšen možki je to, če ima na prsih zataknjeno brošo! Po broši lahko sklepamo, da je to ženska!

Ogledam si sliko — resnično, ženska je! Z brošo na prsih! Ampak z možko frizuro!

Uradnik pravi:

— Prinesite mi pravo fotografijo! Če mi boste še enkrat predložili žensko sliko, boste doživeli nekaj ne posebno lepega!

Ves teden sem preživel kakor v snu. Ko sem se osmi dan prepiral s fotografom, mi je postalo slabo. Ko sem se malo opomogel, sem odšel zopet v urad. Položil sem pred uradnika prvo fotografijo in rekel:

— To, gospod predsednik, je vse, kar vam lahko dam.

Uradnik je pogledal najprej fotografijo, nato mene, in dejal:

— No, zdaj pa je postalo kar dobro. Podobnost je tu!

Hotel sem reči, da je ista slika. Tedaj pa sem se pogledal v ogledalu — resnično je bila podobnost tu!

ZA DOBRO VOLJO

Dva moška že dalj časa zasledujeta neko starejšo gospodično. Ta se končno obrne na stražnika:

»Spoštovani inšpektor, ali vidite tista dva tamle?«

»Da. Za kaj pa gre?«

»Prosim, ali ne bi mogli enega od njiju aretirati, zasledujeta me namreč!«

*

»Kako naj imenujem tole najnovejšo sliko: 'Razbesnela reka' ali pa 'Na pragu nezgod'? Kaj pravite, mojster?« sprašuje mlajši slikar učiteljca.

»To je popolnoma vseeno,« odvrne mojster, »tale slika je v vsakem primeru prava katastrofa!«

*

V družbi se pogovarjajo o taščah. Žalostno pripomni nekdo:

»Moja tašča je prišla samo enkrat k nama.«

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00 22.00
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 8.15 Jutranji koncert — 9.00 Pozdrav nate (razen sobote in nedelje) — 10.00 Za gospodinjstvo — 11.00 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalne športne novice — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 20. 2.: 8.05 Domači vrt — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Krizna dekla — 15.45 Celovski veseli masni sodniki vabijo — 18.00 Kulturni razgledi — 19.10 Odmev časa — 20.15 Smejmo se z Beljakom — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 21. 2.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Veliki radijski orkester iz Linza — 12.45 Ogledalo Mesnega gledališča — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Krížem po svetu, krížem skozi čas — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Melodija Evropa.

Ponedeljek, 22. 2.: 8.00 Domača književnost — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.35 Mladina in gledališča — 20.15 Brati in razumeli — 20.30 oroške godbe na pihala — 21.45 Koroška domovinska kronika.

Torek, 23. 2.: 8.15 Jutranji koncert — 15.30 Pri sreči ni občanka — 18.00 Koroška avto- in motorevija — 18.15 Iz prve roke — 18.35 Aktualna literarna oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Danes brez jutri.

Sreda, 24. 2.: 8.15 Orkestralni koncert — 15.30 Trije lipovi listi — 18.00 Aktualna repertoar — 18.30 Znanstvena govorilna ura — 20.15 La Traviata, opera.

Četrtek, 25. 2.: 8.15 Komorna glasba — 15.15 Ura pesmi — 18.00 Koroška kulturna poročila — 18.20 Oddaja delavske zbornice — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Koroški hišni koledar — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 26. 2.: 8.15 Orkestralni koncert — 15.15 Komorna glasba — 18.00 Koroške godbe na pihala — 18.35 Kaj pravi industrija — 20.15 Seina-Donava — 21.00 Glasbene šarade.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 00.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja glasba — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste (razen nedelje) — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave za Avstrijo — 15.00 Šolska oddaja — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporterji med poljo — 18.00 Vsakodnevna glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo zvečer — 21.55 Športni komentar.

Sobota, 20. 2.: 8.20 Zabavna glasba — 9.30 Bodite žisto tihi — 13.20 Odmevi iz Avstrije — 14.00 Godbe na pihala — 14.40 Tehnični razgledi — 15.15 Znameniti umetniki — 16.00 Za delovno ženo — 17.25 Dunajske pesmi — 18.30 Šeststo let dunajske univerze — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 19.30 Velika šansa — 20.15 Avstrijska hit-parada — 22.35 Resna večerna glasba.

Nedelja, 21. 2.: 8.15 Kaj je novega — 10.00 Tedensko ogledalo domačega tiska — 11.15 Velika simfonija — 15.00 Ljudstvo in domovina — 18.00 Mednarodna radijska univerza — 19.10 Teden dni svetlovin gogajanj — 19.30 Melodije za nedeljski večer — 21.15 Elikki, teoretiki in filozofi — 22.20 Komorna glasba.

Ponedeljek, 22. 2.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.00 Otroška ura — 17.15 Brali smo za vas — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Festival de Chimay — 20.50 Spremembe človeške podobe v operah.

Torek, 23. 2.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 13.30 Pomembni orkestri — 16.00 Inženirska umetnost v antični Grčiji — 17.15 Znanje za vse — 19.30 Polati z nami — 20.30 Robert Stolz dirigira — 21.30 O tem lahko govorimo — 22.15 Salzburški nočni študij.

Sreda, 24. 2.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 13.20 Teden pri združenih narodih — 13.20 Za prijatelja opere — 14.35 Druga pol, pesnitve — 15.30 Veliki in mali dunajski radijski orkester — 17.15 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.40 Domači zdravnik — 19.30 Haia, teenagerji — 20.15 Vseh devet — 22.15 Tralje znamenja.

Četrtek, 25. 2.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 9.35 Celovški madrigalisti — 13.30 Sonate za pihala — 14.35 Pesnik Werner Bergengruen — 17.15 Raziskovalci v gosteh — 17.30 Oddaja za ženo — 19.30 Okoli operete — 20.15 Pesem predaja.

Petek, 26. 2.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.30 Glasba Nica Dostala — 16.00 Otroška ura — 17.15 Znanje za vse — 19.30 Dve kratki slušni igri — 21.00 Mi in gore — 21.40 Angleščina na hitro — 22.15 Popevke na tekočem traku.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 20. 2.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 18.25 Za prijatelja koncerta.

Nedelja, 21. 2.: 7.30 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 22. 2.: 14.15 Poročila, objave pregled sporada — Zena in dom — Športni obzornik.

Torek, 23. 2.: 14.15 Poročila, objave — Slovenske pesmi pojeta moški in ženski zbor iz Radiš — Zdravnikova beležnica.

Sreda, 24. 2.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 25. 2.: 14.15 Poročila, objave — Pri pevcih okoli Baškega jezera.

Petek, 26. 2.: 14.15 Od petka do petka — Na verde — Mala davčna abeceda.

81. Dunajski mednarodni velesejem

14. — 21. marec 1965

TEKSTILJE IN MODA — Salon krzna — Luksuzni artikli — Umetnostna obrt — Igrače — Razstava športnih potrebščin — Modne revije — Moderne spalnice — Moderna mizna kultura

RAZSTAVA POHIŠTVA (sejemska razstavišče: severozahodna hala, hala 23 in hala 24)
SW-posebna razstava: sejemska palača

TEHNIKA — INDUSTRIJA — OBRT — Stroji — Naprave — Orodje — Sejem gradbeništva — Umetne snovi — Tehnika v gospodinjstvu
Razstava dvokoles in pritoklin

KMETIJSTVO — Razstava kmetijskih strojev s predvajanjem — Semena — Razstava plemenske in delovne živine
Posebna razstava avstrijskega mlečnega gospodarstva
„Mlečna cesta 1965“
Hranila in posladila — Poskušnja vin

KOLEKTIVNE RAZSTAVE INŠTITUTOV ZA POSPEŠEVANJE GOSPODARSTVA NIŽJE AVSTRIJSKE IN TIROLSKE

Obe sejamski prireditvi — Sejemska palača in Sejemska razstavišča — sta dnevno odprti od 9. do 18. ure, poskušnja vin in živilski sejem pa do 20. ure. Za obiskovalce velesejma znižane vozne na železniških in avtobusnih linijah. Sejemske izkaznice pri deželnih zbornicah obrtnega gospodarstva, deželnih in okrajnih kmetijskih zbornicah (razen Tirolske in Predalrske) ter pri vseh posebej označenih prodajalnicah (potovalni uradi itd.).

RADIO PROGRAM

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m
UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz
Poročila: 5.15, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.00 Dobro jutro — 11.00 Za avtomobiliste — 12.05 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik.

Sobota, 20. 2.: 8.05 Poje Akademski orkester — 9.25 Igrajo gojenci glasbenih šol — 12.15 Cez hrib in dol — 14.05 Prizori iz opere „Gorenjski slavček“ — 14.35 Voščila — 15.30 Zborovske pesmi — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.15 Izložbeno okno — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 V soboto zvečer — 22.10 Oddaja za naša izseljenca.

Nedelja, 21. 2.: 8.00 Pravljična o pravljici — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnilite, tovariši — 12.05 Voščila —

13.30 Za našo vas — 14.00 Danes popoldne — 16.00 Humoreska tedna — 17.30 Obračun, radijska igra — 18.35 Izbrane koncertne melodije — 20.00 Naš nedeljski sestanek — 21.30 Iz slovenske simfonične glasbe — 22.10 Plesna glasba.

Ponedeljek, 22. 2.: 8.05 Jutranji zabavni zvoki — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Iz narodne skrinje — 10.35 Iz pozabljenih novel — 12.15 Cez hrib in dol — 14.05 Izvlečki iz Puccinijevih oper — 14.35 Voščila — 17.05 Glasbena križanka — 18.45 Poša sodobne medicine — 20.00 Nocoj ob dvajsetih — 21.00 Večer črnskih pesmi.

Torek, 23. 2.: 8.25 Od melodije do melodije — 12.15 Slovenske narodne — 12.30 Iz koncertov in simfonij — 15.30 V tork nasvidenje — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.45 Na mednarodnih križpoljih — 20.00 Poje Nada Vidmarjeva — 20.20 Oseba izkaznica gospoda Van Badabuma, igra — 21.20 Serenadni večer.

Sreda, 24. 2.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Domače pesmi in napevi — 12.30 Arije iz Haendlovih oper — 14.35 Kaj in kako pojo otroci — 15.30 Slovenske narodne v priredbi Oskarja De-

Ta teden vam priporočamo:

Knjige o naravi

- Janez Tomšič: **SPOZNAVANJE NARAVE**, vreme vpliva na življenje; rastline in živali se bore za življenje; varstvo narave, 192 str., ilustr., br. 20 šil.
- Bogdan Uratarič: **SPOZNAVANJE NARAVE**, Zemlja — veliki življenjski prostor; človek, rastline in živali; človek si podreja naravne sile, 112 str., ilustr., br. 20 šil.
- Uratarič-Krečič: **SPOZNAVANJE NARAVE**, živi svet v vodi in na kopnem, 176 str., ilustr., br. 24 šil.
- Drago Lebez: **POZNATE STRUPENE ŽIVALI**, opis strupenih živali, 168 str., ilustr. in slik. priloge, ppl. 45 šil.
- Anton Polenec: **NARAVA V MUZEJU**, vodnik po razstavah prirodoslovnega muzeja, 164 str., ilustr., br. 17 šil.
- Franc Pengov: **PODOBE IZ NARAVE**, zgodbe o naravnih lepotah, 128 str., ilustr., br. 3 šil.
- Löwenthal-Hansen: **ŽIVELI BOMO S POMOČJO ATOMOV**, problemi jedrske energije, 232 str., ilustr. in slik. priloge, pl. 68 šil.
- Pavel Kunaver: **POTOVANJE PO NEBU**, človek in zvezde, 144 str., il., ppl. 14 šil.
- Gerolf Alschner: **ŽIVALI NA VELIKEM POPOTOVANJU**, kako in od kod so prišle živali, 116 str., ilustr., br. 20 šil.
- Vlado Šarič: **GOZDNI PREBIVALCI**, privlačne zgodbe iz živalskega sveta, 116 str., slik. priloge, br. 10 šil.
- Dr. Miroslav Zei: **ČLOVEK IN OCEAN**, dejavnost človeka na svetovnem morju, 248 str., ilustr., pl. 18 šil.
- Fran Erjavec: **ŽIVALSKÉ PODOBE**, zapiski o lastnostih živali, 196 str., ilustr., br. 18 šil.
- M. Iljin: **PRIRODA IN LJUDJE**, povest o borbi človeka s prirodnimi silami, 168 str., pl. 7 šil.
- Walt Disney: **V SVETU NARAVE**, velika „slikanica“ o lepotah narave, 176 str., večbarvne ilustracije, ppl. 62 šil.
- Leon Detela: **USVAJANJE NEŽIVEGA SVETA**, o zgradbi rastlin, 224 str., ilustr., večbarvne slik. priloge, ppl. 52 šil.
- Fersman-Žurga: **IZ ŽIVLJENJA KAMNOV**, pogled v svet mineralogije, 232 str., ilustr., ppl. 30 šil.

Posebej sporočamo, da knjige lahko naročite tudi po pošti.

Plačilo možno tudi na obroke.

»Naša knjiga«, Celovec, Wulfengasse

va — 18.45 Naš razgovor — 20.20 Tako pojo in igrajo v Pragi — 20.40 Falstaff, opera — 22.10 Plesni zvoki.

Četrtek, 25. 2.: 8.05 Jutranji zabavni zvoki — 9.25 Glasbena pravljica — 12.15 Pred domačo hišo — 12.30 Orkestralni pasteli — 14.05 Ansambelski prizori iz popularnih oper — 14.35 Voščila — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Turistična oddaja — 18.15 Odskočna deska — 20.00 Četrkov večer — 21.00 Večer umetniške besede — 22.10 S popevkami po kontinentih.

Petek, 26. 2.: 8.05 Pesmi in plesi naše domovine — 8.55 Pionirski tednik — 10.35 Novo na knjižni polici — 12.15 Domače pesmi in napevi — 12.30 Odlomki iz jugoslovanskih oper — 15.30 Narodna glasba z otoka Haiti — 15.45 Novo v znanosti — 17.05 Pelkov simfonični koncert — 18.45 Kulturna kronika — 20.30 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

RADIO TRST

Slovenske oddaje

Sobota, 20. 2.: 12.15 Kulturni odmevi — 15.00 Volan — 17.00 Pevski zbori Furlanije in Julijske krajine — 17.30 Pisani balončki — 19.15 Družinski obzornik — 20.35 Teden v Italiji — 21.00 Za smeh in dobro voljo.

Nedelja, 21. 2.: 9.00 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — 14.30 Sedem dni v svetu — 15.30 Hiša na vodi — 20.30 Iz slovenske folklorne — 21.00 Vabilo na ples.

Ponedeljek, 22. 2.: 12.15 Iz slovenske folklorne — 17.20 Širimo obzorja — 19.15 Plošče za vas — 20.35 Prodana nevesta, opera.

Torek, 23. 2.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.30 Sodobna simfonična glasba — 19.15 Kraška flora — 20.35 Kulturni odmevi.

Sreda, 24. 2.: 12.15 Brali smo za vas — 13.30 Prijatelja srečanja — 18.30 Slovenski skladatelji 20. stoletja — 19.15 Higiena in zdravje — 20.35 Simfonični koncert.

Četrtek, 25. 2.: 12.15 Za smeh in dobro voljo — 17.20 Italijanska po radiu — 17.35 Iz albuma lahke glasbe — 19.15 Paglavja iz zgodovine slovenske književnosti — 20.35 Gospa izstopi v Pompejih.

Petek, 26. 2.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.30 Jugoslovanski solisti — 19.15 Odporniško gibanje v italijanskem pripovedništvu — 20.35 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 20. 2.: 17.00 Mladi dimnikar — 17.30 Kaj lahko postanem — 18.33 Luis Trenker pripoveduje — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj vidimo novega — 21.30 Leningrad pozimi.

Nedelja, 21. 2.: 17.00 Princeska z mella — 17.30 Svet mladine — 18.00 Oče je živinozdravnik — 19.00 Oddaja televizijskega direktorja — 19.30 Aktualni šport — 20.15 Večni valček.

Ponedeljek, 22. 2.: 18.33 Tečaj francoščine — 19.00 Nemščina za domačine — 19.30 Čas v sliki — 20.05 Malgref in njegov revolver — 21.00 Mestni pogovori.

Torek, 23. 2.: 18.33 Tečaj angleščine — 19.00 Razmišljanje se obrestuje — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Enaindvajset — 20.45 Horizonti.

Sreda, 24. 2.: 11.00 Enaindvajset — 11.45 Nekaj za srce, nekaj za dobro voljo — 17.00 Mi rokodelimo — 17.30 Fury — 18.00 Odkrivamo morje — 18.33 Tečaj francoščine — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Mainz, kakor se smeji in poje.

Četrtek, 25. 2.: 11.00 Zvok iz človeške roke — 12.00 Kruh brez bede — 18.33 Tečaj angleščine — 19.00 Športni kaledoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.10 Vaš nastop, prosimo — 21.00 Zasljevanje popoldne.

Petek, 26. 2.: 11.00 Jazz iz Amerike — 11.25 Vaš nastop, prosimo — 18.33 Z nasvetom in dejanjem — 19.00 Trg koncem tedna — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ljubezen ob planinskem jezeru — 22.15 Jazz iz Amerike.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 20. 2.: 17.40 Pravljična in bajke — 18.25 Obzornik — 18.45 Ime in priimek — 19.30 Vsako soboto — 19.45 Cirkus — 20.00 Dnevnik — 20.40 S kamerom po svetu — 21.10 Humoriistična oddaja — 22.40 Obzornik.

Nedelja, 21. 2.: 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Mendov spored — 11.30 Film za otroke — 18.00 Mladinski TV klub — 19.00 Svetnik — 20.00 Dnevnik — 20.45 Quiz.

Ponedeljek, 22. 2.: 11.40 Polujemo, polujemo — 16.40 Ruščina — 17.10 Govorimo angleško — 17.40 Francozi pri nas doma — 18.10 Risanke — 18.25 Obzornik — 18.45 Sodobna embalaža — 19.15 Tedenski športni pregled — 20.00 Dnevnik — 20.30 Glasbeni kotiček — 20.40 Drama — 21.40 Naš teleobjektiv.

Sreda, 24. 2.: 17.10 Učimo se angleščine — 17.40 Tik-tak — 17.55 Pionirski študij — 18.25 Obzornik — 18.45 Dosežki znanosti — 19.15 Glasba danes — 20.00 Dnevnik — 20.30 Beseda in čas — 20.40 Črna na belom — 21.30 Kulturna panorama.

Četrtek, 25. 2.: 14.00 Francozi pri nas doma — 16.40 Ruščina — 17.10 Govorimo angleško — 17.40 Na črko, na črko — 18.25 Obzornik — 18.45 Po Jugoslaviji — 19.15 Glasbena poročila — 20.00 Dnevnik — 20.30 Veseli planšarji — 20.40 Mala nočna glasba.

Petek, 26. 2.: 17.10 Učimo se angleščine — 18.10 Zgodba o zajčku, ki se je hotel drsati — 18.25 Obzornik — 19.15 Narodna glasba — 19.45 Akcija — 20.00 Dnevnik — 20.30 Med ljudmi — 22.00 Sprehod po svetovnih galerijah.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Poločnik; uredništvo in uprava: Celovec — Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založnica in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec — Klagenfurt 2, Postfach 124.

DOBROPIS

99.101

Brezplačno presenečenje za vse, kateri hočejo dobro in poceni kupiti!

V nekaj dneh p. ejmete popolnoma brezplačno in neobvezno največji avstrijski dobri katalog s skoraj 8000 ponudbami, če nam z dopisnico sporočite Vaš naslov. Nalepite ta dobropis na dopisnico in jo pošljite še danes na naslednji naslov:

Internationales Grossversandhaus

GRAZ **Moden Müller** WIEN — str. 286

Podjunska trgovska družba

vzame fanta kot vajenca
Potrebno je znanje obeh dež. jezikov
Stanovanje v hiši

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobro! vas — Eberndorf